

*Zazvonil už zvonek na zděchovské věži,
odpros sa, nevěsto, otcovi, mateři.
Odpros sa nevěsto, klekni na kolena:
Pro Boha vás prosím, otče, matko milá.*

Než odprášají ženich z nevěstú
(úryvek z písně *Nežeň sa, Janíčku*, která sa zpívala ve Zděchově)

Obsah

Úvodní slovo	5
Historie a současnost obce Zděchov	7
Kamenné kříže	13
Pověsti o křížích	23
Kostel	27
Farní budova	49
Márnice	53
Hřbitov	54
Památník obětem 1. a 2. světové války	58
Přehledy	64
Jmenný rejstřík	72
Použitá literatura a prameny	74
Poděkování	75

Úvodní slovo

V dnešní uspěchané, až hektické době mají lidé čím dál tím více tendenci vzhlížet pouze směrem k budoucnosti, přičemž ale zcela opomíjejí věci včerejší a minulé. Již ale římský filosof Cicero tvrdil, že dějiny jsou učitelkou života, světlem pravdy a svědky času.

V duchu tohoto úsloví se Vám dostává do rukou publikace, která by ráda načrtla řadu historických fragmentů a souvislostí, na nichž bude patrné, za jakých okolností probíhalo formování jedné z nejsvráznějších národopisných oblastí – Valašska. Pro hornovsackou vísku Zděchov, tak jako pro celé Valašsko, je příznačná kouzelná příroda, která každému učaruje. Nermalou obětí za tento dar byl ale těžký boj valašského lidu v nehostinných podmínkách a velice skromný život, pln těžké lopoty. Přičteme-li k tomu četné nájezdy Kuruců a Tatarů v 17. a 18. století, získávají dějiny Zděchova, potažmo Valašska, značně melancholický, posmutnělý nádech.

Pokud se vydáme po stopách němých svědků historie, zjistíme, že velice homogenní skupinou jsou kamenné památky. Ty, snad jen díky nadčasovosti

a životnosti použitých materiálů. Na první pohled by se mohlo zdát, že kamenné památky, o nichž je v publikaci řeč, jsou pouze symbolem výrazného vlivu katolické církve v obci. Tato interpretace je ovšem velice povrchní. Při hlubším poznání totiž zjistíme, že na pozadí vzniku některých památek ve Zděchově stojí buď významné celosvětové historické události, či významné historické osobnosti. Například kříž podél cesty na Hajdovy paseky je ve skutečnosti mementem 1. světové války, neboť byl postaven jako důkaz vděku za šťastný návrat z války. Nejmonumentálnější zděchovská památka, klasicistní kostel, je zase pro změnu výrazně spjat s vládou habsburské císařovny Marie Terezie, která se výrazně podepsala pod jeho zbudování. Tyto příklady jsou krásnou ukázkou toho, kterak se dějiny lokálního charakteru potkávají s významnými světovými událostmi.

Vážení čtenáři, dostává se Vám do rukou dílo, které by nevzniklo nebýt neutuchající píce a invence jeho autorů, kteří tak prokázali nejen kladný vztah k historii, ale především ke své rodné obci Zděchov a k Valašsku. Dovolte mi tedy, abych jménem Vaším i jménem celé obce Zděchov na tomto místě vyslovil upřímné uznání a poděkování nad výborně odvedenou prací.

Ing. Ladislav Baroň, místostarosta obce

Historie a současnost obce Zděchov

Obec Zděchov leží na příkrém svahu hornaté části předhůří západních Javorníků. Obec se rozkládá v dlouhém údolíčku, po obou stranách Zděchovského potoka. Celý katastr obce spadá pod CHKO Beskydy.

Bývalé usedlosti a dnes i rodinné domy jsou hustě a nepravidelně naskupeny podél cest a potoka.

Zděchov byl založen, podle prvních zmínek, v roce 1535, ale již v letech 1512 až 1515 zde byli usídlení první pasekáři, unikající před krutou vrchností.

Zděchov na fotografii z roku 1965

*Pohlednice Zděchova
z roku 1918*

První písemná zpráva, dosud zjištěná, je ve smlouvě ze dne 20. června 1623, kterou byl ujednán kup panství Vsetínského mezi Albrechtem Václavem Eusebiusem Valdštejnem a Zdeňkem Žampachem z Podštejna.

V letech 1638–1663 postihly Zděchov ničivé vpády BočKayovců a Turko-Tatarů.

Obyvatelé Zděchova se za Třicetileté války zúčastnili „*Valašského povstání*“, které bylo potlačeno. Šest účastníků povstání bylo popraveno a vesnice byla z poloviny vypálena.

V letech 1605–1710 byl Zděchov několikrát vyplněn Kuruckými hordami. Tyto vpády byly provázeny loupežemi dobytka, paličstvím, pobíjením obyvatel a odvezením obyvatel do otroctví.

Zděchov býval chudou zemědělsko-řemeslnickou obcí. Nedostatek práce a finančních prostředků vedl hodně obyvatel k cestě do Ameriky.

Dnes je Zděchov moderní vesnicí. V centru obce stojí „*Obecní dům*“, v němž sídlí Obecní úřad, pošta, knihovna, hasičská zbrojnice, lékařská ordinace a je zde také 12 nízkometrážních bytových jednotek. V centru obce se nachází také budova Základní a Mateřské školy se školní zahrádkou (v květnu 2011 byly odstraněny nevyhovující kovové hrací prvky a nahrazeny novými z akátového dřeva), kostel, kaplička a farní budova.

Ve sportovním areálu se nachází nově vybudované víceúčelové hřiště, zrekonstruované koupaliště a travnaté fotbalové hřiště (od roku 2010 probíhá rekonstrukce budovy šaten). Opočal je také motokrosová trať a lyžařský vleč.

Důležitou roli pro rozvoj obce sehrál „*Regionální operační program Střední Morava*“, díky kterému se podařilo uskutečnit dvě velké a významné akce

za více než 30 mil. korun. Došlo k revitalizaci středu obce a dále byla provedena výstavba koupaliště a víceúčelového hřiště.

Za tyto počiny získala obec v roce 2010 ze Zlínského kraje „*Mimořádné ocenění za nejlepší projekt ze Strukturálních fondů*“.

V roce 2011 se obec Zděchov opět zapojila do celostátní soutěže „*Vesnice roku*“ a v rámci Zlínského kraje získala „*Zelenou stuhu*“ a „*Zlatou cihlu*“.

V roce 2011 byla taktéž vybudována naučná stezka a stezka pro Nordic Walking s podtitulem „*Valaši sa vracajú k čaganom*“. Na této stezce, jejíž délka je 9,5 km (náročnější varianta 16 km) a je vedena přes pasekářskou usedlost Hajdovy paseky, se nachází celkem 10 informačních tabulí s popisem daného místa a popisem techniky severské chůze.

Zděchov je, díky své poloze (končí zde komunikace pro motoristy), přirozeným východiskem pro různé druhy turistiky.

Jak se dostat do Zděchova? Autobusem ze Vsetína, autobusové nádraží stanoviště č. 8. Autobusy nebo vlakem směr Velké Karlovice, vystoupit v Huslenkách, odtud cca 1 hodinu pěší chůze do Zděchova (5 km). Pro příznivce turistiky pěšky ze Vsetína do Zděchova (15 km).

Hajdovy paseky na fotografii z roku 1987

Dnes již zaniklý Horní mlýn (tzv. Kretův) čp. 99

Jak vypadala cesta ze Vsetína do Zděchova dokladuje opis z Pamětní knihy z roku 1891: Jdouce okresní silnicí ze Vsetína k Halenkovu, dojdeme za 2 hodiny k části obce Hovězí – na Darebni (kde se staví právě nový evang. kostel), kde silnice okresní vede do Halenkova a polní cesta – jak nám „ruka“ v pravo ukazuje, do Zděchova. Od Darebně do Zděchova je 1 1/2 cesty. Na cestě jsou paseky hověžské, kteréž cestu onu poněkud příjemnější činí. První chalupy za Darební se nazývají Huslenky, kdež jest i stará evang. modlitebna dřevěná a valně již sešlá s evangelickým hřbitovem a sice na levém břehu potůčku „Uherská“. Právě v oněch místech, kde se potok „Uherská“ spojuje s potoky Zděchovsko-Míšenským a Tisovým, leží na levém břehu potoku spojeného paseky „u Zemanů“ a na protější straně „Holubů“, paseky „Tisové“ zůstávají cestovateli po pravé ruce poněkud vzdáleny. Za ¼ hodiny dojdeme jiných pasek „u Suřanů“ zvaných (rodina Surých se zve). Odtud za ¼ hod. jsme u „Dolního mlýna“, poslední to paseky patřící do obce Hovězí a jenž tou dobou náleží mlynáři Janu Surému (který jest vyznání evangelického). Od Darebně až po tento mlýn se jde úzkým údolím, jež ohraničeno je z obou stran romantickými vrchy, na nichž roste hlavně jalovec, místy i lískové ořeší a někdy i habry. Údolí toto, čím více se blížíme Zděchovu, tím více se zužuje, a že spojeno není nad „Dolním mlýnem“, tím snad vinnen jest potok údolí protékající. Nad „Dolním mlýnem“ se krajina zraku našemu jeví tak nápadně smutnou, že to až skutečně pocítujeme. Křoví a stromoví nikde! Všude jen holé, lysé vrchy, na nichž jen sporá travěnka roste a modravé kamení se objevuje, toť občina a „kotár“ již Zděchova. Naproti „Dolnímu mlýnu“ vidíme „mlýn Horní“ směrem jižním, který patří číslem domovním do Zděchova. Mezi mlýny těmi stojí u cesty dvě tabule, jedna konec obce Hovězí, druhá počátek obce Zděchova značící. Dle nejnovějšího nařízení jest na tabuli zděchovské nápis tento:

Dnes již zbořená rozhledna na Filce

Osada Zděchov

Obec Zděchov

Polit. okres Val. Meziříčí

Země Morava

V pomezí celním

Ovsschaft Zdiechow

Gemeinde Zdiechow

Polit. Bez Wall. Meseritsch

Land Mähren

Im Zollgranzbezirker

Poněvadž „Horní mlýn“ v levo za vodou, dáme se cestou v pravo a za nedlouho, snad za 15 minut, jsme u vesnice Zděchov.

Obec Zděchov: www.zdechov.cz

nadmořská výška: 490–828 m n. m.

katastrální výměra: cca 1 300 ha

počet obyvatel: 608 (k 1. 1. 2011)

Kamenné kříže

Na katastru obce Zděchov se nachází celkem 5 kamenných křížů, které byly postaveny v letech 1778–1919. Jeden kříž stojí v centru obce – u kostela a další čtyři směřují k hlavním světovým stranám.

Nejstarší je kříž u kostela a pochází z roku 1778. Druhý nejstarší kříž pochází z roku 1878 a stojí pod vesnicí. Za ním, další v pořadí, je kříž na rozhraní katastrů obcí Lužná a Zděchov (*Pod Filků*). Tento byl postaven v roku 1900. Čtvrtým křížem je kříž „*Na Matůškách*“, který pochází z roku 1907. Nejmladším křížem je kříž u cesty na „*Hajdovy paseky*“ a byl postaven v roku 1919.

Kříž na Hajdových pasekách na fotografii z roku 1964

Z leteckého pohledu uvidíme, že těchto pět křížů, spojíme-li je pomyslnou čarou, tvoří nad obcí velký kříž. Další zajímavostí je nasměrování křížů na světové strany. Ježíš Kristus umístěný na kříži se dívá:

kříž „ <i>Pod dědinů</i> “	Ježíš Kristus se dívá na východ
kříž „ <i>Na Matůškách</i> “	Ježíš Kristus se dívá na sever
kříž „ <i>Hajdovy paseky</i> “	Ježíš Kristus se dívá na jih
kříž „ <i>Pod Filků</i> “	Ježíš Kristus se dívá na sever
kříž „ <i>U kostela</i> “	Ježíš Kristus se dívá na východ

Na žádném z pěti křížů se Ježíš Kristus nedívá na západ. Je možno se domnívat, že kříže byly postaveny tak, aby chránily obec Zděchov. Ježíš Kristus, který je na křížích, hlídá ty světové strany, ze kterých v dávných dobách přicházely do Zděchova pohromy.

Podíváme-li se hlouběji do historie obce, bude nám zřejmé, proč je rozmístění křížů právě takové. Z jižní a východní strany přicházely pohromy v podobě krutých nájездů Tatarů (v roce 1663). Taktéž Kuruci opakovaně plenili Zděchov (v letech 1706–1708) a opět přicházeli z jihu a východu. Ze severní strany přicházeli Hovězané a docházelo k bitkám, kterými se řešily územní spory.

Při těchto bitkách byli na straně Zděchovjanů i mrtví (v letech 1714–1715). Z východní strany přicházeli Seničané a bitkami se opět řešily územní spory (po roce 1718).

Zděchovské kříže mají v historii obce až magickou moc. Dokládají to pověry a pověsti o křížích, které jsou uvedeny v samostatné kapitole.

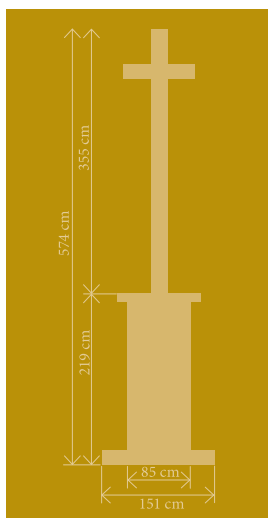
Kříž „U kostela“

Tento barokní kříž stojí u kostela na parcele č. 4801/6 a je v majetku obce. Kříž nechal postavit a farnosti daroval majitel Vsetínského panství Jan Křtitel hrabě Illesházy, patron kostela a farnosti. Kříž byl postaven v roce 1778 a stál ještě před započítáním stavby kostela. Vysvěcen byl v roce 1779 P. Václavem Lázenským. Po obou stranách kříže

byly zasazeny lípy. Spodní řada lip byla vysázena (ve dvou řadách) na podzim roku 1904.

Kříž má podestu ze čtyř pískovcových bloků, které jsou spojeny kovovými svorníky. Na čelní straně kříže se nachází erb hraběcího rodu Illesházy a na zadní straně je letopočet zhotovení kříže – 1778.

Provedené opravy kříže zanesené ve farní kronice: v roce 1860 za lokálního kuráta Josefa Vychodila byl kříž natřen olejovou barvou, v roce 1899 za P. Cyrila Dočkala byl kříž obnoven nákladem 10 zlatých (natěračské práce vykonal natěrač Antonín Valušek z Valašského Meziříčí) a v roce 1931 byl kříž natřen stolařským mistrem Karlem Sekulou.

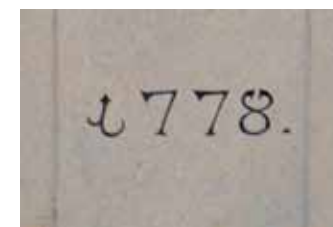
Na jaře roku 2009 došlo k ulomení větve na lípě, která při pádu urazila pravou dlaň sošky Ježíše Krista. Vzhledem k celkovému poškození kříže (stářím) se obecní zastupitelstvo rozhodlo zrestaurovat tuto historickou památku. Jelikož v té době kříž patřil církvi, vešel starosta obce v jednání s církví a dne 21. prosince 2009 byla na Obecní úřad ve Zděchově doručena darovací smlouva, ve které je kříž darován obci. Je zajímavé, že pozemek pod křížem obci již dávno patřil.

Ihned po převodu kříže na obec se začalo jednat o jeho restaurování, neboť kříž byl poškozen jak mechanicky (zvětralý kámen), tak i biologicky (byl napaden mechy, lišejníky a řasami).

Restaurování kříže provedla MgA. Eva Machalová ze Vsetína v září a říjnu 2010. Finančně se na této akci podíleli:

dotace z Ministerstva kultury	50 000,- Kč
dotace z Fondu kultury Zlínského kraje	47 000,- Kč
Obec Zděchov	900,- Kč
Celková cena díla	97 900,- Kč

Dílo bylo předáno dne 26. 10. 2010.

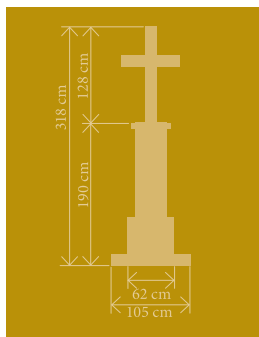

Poznámky:

Kříž byl v roce 1998 vyhlášen kulturní památkou.

Přibližná váha kříže je 2 040 kg.

Kříž „Pod dědinou“

Poznámka:

Přibližná váha
kříže je 860 kg

Tento kříž byl postaven v roce 1878 na parcele č. 1390/60 a je v majetku obce. Kříž nechali postavit Josef a Magdalena Hajdíkovi (nebo Jan a Magdalena – historické prameny se v tomto rozcházejí), Zděchov č. 13, na svůj náklad. Kříž byl vysvěcen dne 19. srpna 1879 P. Ondřejem Chabičovským. Kolem kříže byly vysázeny tři lípy.

Svou přítomností vítal příchozí domorodce i návštěvníky Zděchova. V tehdejší době (v roce 1878) ještě nebyla zástavba rodinných domků severněji od tohoto kříže. V roce 1899 byl za P. Cyrila Dočkala kříž obnoven nákladem 5 zlatých.

K poškození kříže došlo v roce 1930, po silné vichřici.

Citace z farní kroniky: „Kříž pod dědinou“ opraven, natřen a pozlácena soška „Krista“ což při hotovém zaplacení stálo 250 Kč. Obnos uhrazen úrokem z kapitálu a obětmi.

V polovině 20. století byl kříž natřen šedou syntetickou barvou a písmo bylo zlaté.

Dne 5. dubna 2007 prováděla firma *Strnadel Jan* z Huslenek, za pomoci plošiny, ořezání suchých větví na lípách. Při pádu jedné větve došlo k celkové devastaci horní části kříže (rozlomení na několik kusů). Pan Blažek ze Vsetína vytvořil novou vrchní část kříže a odstranil nános staré barvy. Oprava stála 30 000,- Kč a hradila ji firma *Strnadel Jan*. Tato oprava byla provedena velmi nešetrně, a proto byl požádán pan Pařenica Karel z *Kamenosochařství Lešná-Lhotka n. Bečvou*, aby zmírnil tento nešetrný zásah.

Došlo ke zlepšení vzhledu kříže. V červnu a červenci roku 2011 dokončil veškeré opravy kříže Jiří Rejda, kamenosochař z Brumova-Bylnice. Celková cena opravy byla 44 500,- Kč.

Nápis na kříži – opis :

*Chce – li kdo
zamnou přijíti
zapři sebe sám
vezmi kříž svůj
a následuj mne
1878*

Současné znění nápisu:

*Chce-li kdo za mnou přijíti
zapři sebe sám
vezmi kříž svůj
a následuj mne*

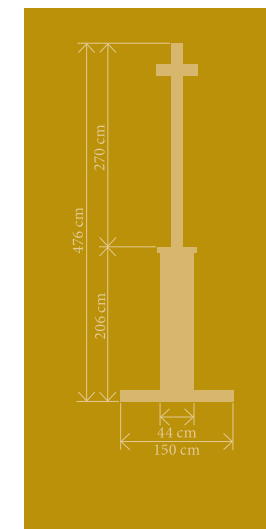
Kříž „Pod Filků“

Tento kříž, který je v majetku církve, byl postaven v roce 1900 a dnes stojí na parcele č. 1265/2. Kříž nechal postavit Martin Františ ze Zděchova.

Kříž byl vysvěcen patrně 21. března 1901 P. Františkem Zmrzlíkem. Po jeho obou stranách byly zasazeny lípy.

Tento kříž stojí na rozhraní katastrů obcí Zděchov a Lužná, na křižovatce polních cest. Kříž má podestu ze čtyř písčivcových kvádrů, které jsou spojeny kovovými svorníky.

Lípy, které byly u kříže zasazeny, zde již nejsou. Jedna se při bouři zlomila a poškodila kříž (asi v roce 1980), druhá uschla a musela být pokácena (asi v letech 2004–2005).

Dnes je na levé straně kříže zasazena nová lípa. Tuto lípu zasadil dne 31. března 2008 Zdeněk Frýdl, Zděchov č. 148. Dřívější lípy s křížem tvořily v tomto terénním sedle velmi dobrý orientační bod, který je vidět z protějších kopců Lužné (všechna sedla viděna z protějších kopců jsou holá). Proto Zdeněk Frýdl zasadil novou lípu, aby opět ožil dávný orientační bod.

Tento kříž je jediným evangelickým křížem ve Zděchově, což dosvědčuje i vytesaný kalich a hostie na kříži, a to proto, že Martin Františ byl evangelík. (Martin Františ hospodařil na čp. 81 a jelikož neměl dětí, vzal si za vlastní schovance z Valašské Senice a schovanku z Hovězí. Anna a Antonín Filákoví se pak stali majiteli čp. 81.)

Nápis na kříži – opis:

Přední strana:

Pattřte

a

litujte

hřýchu

svých

Zadní strana:

Ná klad

Martinna

Františe

1900.

Poznámka:

Přibližná váha kříže je 1 530 kg.

Kříž „Na Matůškách“

Kříž byl postaven v květnu roku 1907 na holém prostranství a kolem něj byly zasazeny čtyři lípy (na každé světové straně jedna). Dnes stojí na parcele č. 4677/1 a je v majetku obce.

Tento kříž nechalo postavit 15 mužů, občanů Zděchova, jako „*Díkovzdání za šťastný návrat z Ameriky*“. Cena v době stavby činila 61 dolarů a 50 centů. Kříž byl slavnostně vysvěcen 16. září 1907 a vysvěcení provedl P. Josef Seged.

Opis z farní kroniky: *Nákladem 15 dělníků, kteří odjeli za výdělkem do Ameriky, byl postaven v květnu r. 1907 od kamenického mistra Aloisa Krhovjáka ze Zašové kamenný kříž na Matůškách.*

Na tento kříž přispěli:

Jan Hajdík	4 dolary	10 centy
Josef Hajdík	4 „	10 „
Jan Ondrovčák	4 „	10 „
Jiří Tureček	4 „	10 „
Jan Hrbáček	4 „	10 „
Tomáš Staněk	4 „	10 „
Jan Plánka	4 „	10 „
Josef Sklár	4 „	10 „
Mikuláš Sklár	4 „	10 „
Josef Hrbáček	4 „	10 „
Pavel Kofroň	4 „	10 „
Martin Urban	4 „	10 „
Jiří Hrbáček	4 „	10 „
Pavel Kubíček	4 „	10 „
Jan Pavelka	4 „	10 „

úhrnem 61 dolar 50 centů

tj. v korunové měně 300 K.

Kamenickému mistrovi bylo vyplaceno za dodání a postavení kříže 242-K
 Za vykopání pak a vyzdění základu pod kříž 9-K
 Nadačního kapitálu má kříž 40 K, který jest uložen ve spořitelně města Vsetína (spořitelna mistra Valína, kde byl uložen nadační kapitál).

Rok 1930

Opraven kříž na „Matůškách“. Kameníkem Antonínem Cihlářem na Vsetí-

*Rodinný dům č. 20 na
fotografii z roku 1965*

*Zajímavosti: Hajdovy paseky
– památkově chráněný soubor
lidových staveb, charakteri-
zovaný jako vesnická památ-
ková zóna prohlášená v roce
1995 Ministerstvem kultury
České republiky.*

Tato rodina žila v dřevěném domku, který stával na místě dnešního dvojdom-
ku Poláchových, Zděchov č. 20 a 22. Zde se říkalo „U Gajdoščáků”. Rodina se
po 2. světové válce odstěhovala do Leskovce nad Moravicí.

Nápis na kříži – opis:

Přední strana:

KDO Z BOHA

JE

KRISTA JEŽIŠE

UCTÍVÁ A STRPĚ

LIVOSTI KŘÍŽE

SNÁŠÍ

Zadní strana:

Na poděkování

za šťastný návrat

z války r. 1914 – 1918

a ochranu Boží

postavili manželé

JAN A ANNA

EZECHÝLOVI

Před osadou Hajdovy paseky je po pravé straně příjezdové komunikace
na stromě umístěna kaplička se soškou Panny Marie s Ježíškem.

Pověsti o křížích

První a nejstarší pověst, která se traduje v ústním podání, hovoří o tom, že
v době Napoleonova tažení na Rus spalo Napoleonovo vojsko pod křížem
a lipami u kostela.

V návaznosti na výše uvedné stojí za zmínku údaj z archivních materiálů, kde
se uvádí, že v roce 1807, za velkého sucha a drahoty procházela naším krajem
vojska ruská a císařská. Bylo jim dodáváno obilí, které však většinou uchytli
Francouzi.

Další pověst je spojena s kříží, které se nachází na katastru obce Zděchov. Po-

dle ústního podání se traduje tato pověra: „Pokud se některému z křížů něco stane, přijde na Zděchov pohroma...!!!“

V dalších statích je uvedeno, co se stalo, když došlo k poškození křížů.

☪ Kříž „Na Matuškách“ a „Pod dědinů“

Píše se rok 1930 a Zděchovem se prohnala obrovská vichřice, která polámala oba dva kříže (byly ulomeny horní části křížů).

Opis z farní kroniky: *Po chladném a mokrém květnu následoval suchý červen, který byl příčinou, že začaly žně již 15. července, tedy skorem o 3 týdny dříve než jiného léta – Sucho potrvало do 6./8. Když začalo pršet a přšlo skorem stále tak, že obilí v poli růstlo a hnulo a jen skorem zkažené bylo sklízeno. – Následkem mokra hnily také zemáky a které za mokra byly kopány zhnily ve sklepích, což mělo za následek, že v r. 1931 stál 1q zemáku 60–70 Kč. Píce první pro dobytek bylo hojnosti, druhá se však většinou zkazila; nastala proto nouze velká o píci a placeno za 1 q slámy 40 Kč, za 1 q sena 70 Kč, za 1 q jetele 50 Kč v roce 1931.*

Další pohroma přišla v podobě velkého požáru.

Opis z farní kroniky: *Dne 18./11. 1930 spáchal hrozný čin Jan Baroň, rolník č. 86. Žil se svou velmi rozháraných poměrech. Uvedeného dne po předcházející hádce a rvačce chtěl se pomstít zapálil o 3 ½ hod. odpoledne vlastní chalupu a pěknou stodolu, která byla plná píce pro dobytek a obilí, načež odešel chodit po kopcích a díval se jak to hoří. Chodil bez kabátu a měl sebou provaz a sekýru.*

☪ Kříž „Na Matuškách“

Tato pověst se vztahuje k rašelinovému jezírku, které se nacházelo asi 40 metrů vpravo od kříže. V tomto „močáře“ se utopil celý koňský povoz s fůrou dřeva, koňmi i vozkou. Vozka pocházel z osady Pulčín a jel do Zděchova nechat si okovat koně. Dřevo vezl na prodej a z utržených peněz chtěl zaplatit kováře.

V létě roku 2010 jeli dva cyklisté (z Frýdku-Místku) z obce Pulčín (zde byli na dovolené) do Zděchova. Cestou se zastavili u kříže a povídali si, co to vlastně dělají, když nepracují (nápís na kříži: „Pojďte ke mně všichni kteří pracujete“) a se smíchem odjeli do Zděchova. Při zpáteční cestě do obce Pulčín měli každý jeden defekt. Kola opravili a pokračovali v cestě. Bohužel než dojeli domů, dostali každý ještě jeden defekt (osobně od cyklistů vyslechl a zapsal Hrbáček Karel).

☪ Kříž „Hajdovy paseky“

Těsně pod křížem stojí pomníček Petra Koláře z Přerova, který zde tragicky zahynul dne 3. června 1972 ve věku 24 let. Jednalo se o registrovaného cyklistu, kterého trénoval Antonín Bartoníček (bývalý reprezentant ČSSR v „Závodu míru“). Ve Zděchově měli soustředění. Při jízdě na Hajdovy paseky se prý posměšně vyjadřovali o kříži. Na zpáteční cestě Petr Kolář narazil pod křížem předním kolem na kámen. Byl vymrštěn přes řídítka a hlavou dopadl na další ká-

men (neměl prilbu). S velmi těžkým úrazem byl přenesen k hotelu a ještě před příjezdem sanitky vydechl naposled.

Kříž „Pod dědinu“

V roce 2007 byly na lípách u kříže zlomené a uschlé větve, které hrozily pádem na vozovku. Proto bylo přistoupeno k jejich odstranění a k ořezání dalších větví. Práci prováděla firma *Strnadel* s vysokozdviznou plošinou. Jedna z ořezaných větví způsobila rozlomení horní části kříže. Pracovník, který ořez prováděl, zemřel do tří týdnů od této události.

Dne 29. října 2007 v 10.30 h se Zděchovem nesla obrovská detonace. Byla způsobena výbuchem plynu z propan-butanové desetikilové láhve. Tento výbuch nastal v chatce, která stála naproti domku pana Česneka (dříve „U Eliášů“). Došlo k silnému popálení pana Bílka Miroslava, který byl vrtulníkem (přistával na fotbalovém hřišti) přepraven do popáleninového centra v Ostravě. Chatka byla zcela zdemolována (roztrhané zdivo a střecha, celá byla zvednuta ze základů) a musela být stržena až po základy. Zraněný pan Bílek tuto nehodu zázrakem přežil.

Další pohromou bylo, že toho roku zemřelo 16 občanů Zděchova.

Kříž „U kostela“

Na jaře roku 2009 se na lípě ulomila větev, která při pádu urazila pravou dlaň Ježíše Krista na kříži.

V měsíci říjnu došlo k velké sněhové kalamitě. Během čtyř dnů se vystřídaly tři roční období. Z 10. na 11. října bylo ještě 20° C, 12. října teplota klesla na 5°C a z 13. na 14. října přišla sněhová kalamita. Velké množství sněhu napadalo na stromy, které ještě měly listy. Velká váha napadaného, mokrého sněhu polámala větvoví ovocných stromů. Také na lesních kulturách došlo k velkým škodám, kdy velké množství vrcholků stromů bylo zlámáno.

Kostel

V oblasti duchovní správy byla obec od svého vzniku až do roku 1777 přifařena do Vsetína. Ve vsetínském kostele byli občané ze Zděchova křtěni, oddáváni, avšak pohřbíváni byli ve Zděchově. Katolíkům z obce Zděchov později sloužil kostel v Hovězí, ale nebyl to kostel farní. Jednalo se o tak zvanou lokalii, která byla přifařena do vsetínského děkanátu. Každou třetí neděli se zde sloužila mše pro Zděchovjany, kteří vcházeli do kostela samostatným vchodem z jižní strany od kopce Hrabůvka. Tento již zazděný vchod, kterému se říkávalo „zděchovské dvěře“, byl odkryt při generální opravě fasády v 80. letech 20. století.

Pro posílení katolického náboženství vydala Marie Terezie roku 1777 císařský výnos, podle kterého se započalo s výstavbou kostelů. Tak přišla na řadu i stavba kostela ve Zděchově.

O postavení kostela ve Zděchově se nejvíce zasloužil probošt Jan Leopold Hay z Mikulova, který navrhl stavbu kostelů a škol nejen ve Zděchově, ale i v Polance. Potřebu stavby kostela ve Zděchově tehdy odůvodnil Moravskému zemskému guberniu v Brně dne 3. září 1777 vzdáleností dobrých 2 hodin cesty od Hovězí. Oba katolické klenuté kostely byly vystavěny navzájem podobné (ve Zděchově zasvěcen

Proměnění Páně – svátek 6. srpna a v Polance sv. Janu Křtiteli).

Zděchovský kostel byl postaven zděný, protože 9. března 1778 vyšlo nařízení, že všechny nové kostely, kaplanství a školy se mají postavit z „tvrdého materiálu“.

Ke zděchovské farnosti bylo přiděleno i údolí Huslenek. Vyjma několika pasekářů a „podezřelých samot“ byli všichni katolíci. I Seničané chodili do zděchovského kostela, ač jinak vyhledávali lidečského faráře.

Benefice byla zřízena expoziturou vsetínské fary s ročním příjmem 182 rýnských zlatých 30 krejcarů.

Se stavbou zděchovského kostela se začalo v červenci roku 1778 a ještě téhož roku byla budova pod střechou.

Zdi jsou postaveny z kamene. V polovině září měla stavba klenutí z pálených cihel a pracovalo se na fasádě. Věž byla postavena dodatečně a měla dvě bání. Střešní krytina byla šindelová. Celou stavbu řídil vrchní vsetínský panství Josef Bayer. Kostel (s datací na klenáku vstupního portálu 1778) je 20m dlouhý, 11,5m široký a 13m vysoký. Cena celé stavby činila 3 500 rýnských zlatých, přičemž se ušetřilo 612 rýnských zlatých, protože hrabě Illešházy poskytl zdarma stavební materiál. Vsetínské panství objednalo dva zvony a byly pořízeny varhany. Kazatelnu a tabernákl zhotovil Tomáš Strum z Valašského Meziříčí za 45 rýnských zlatých. Malířské práce provedli Josef Pilz (za 25 rýnských zlatých) a František Lohner (za 50 rýnských zlatých), oba z Olomouce.

V zemském archivu v Opavě je uložen dokument ze dne 2. prosince 1778, ze kterého vyplývá, že Moravské zemské gubernium v Brně bere na vědomí zprávu mikulovského probošta Jana Leopolda z Haye o tom, že koncem listopadu byly dokončeny stavby kostelů, far a škol v Rotalovicích, (Valašské) Bystřici, Zděchově, Polance, Jasené a Březnici.

Kostel byl slavnostně vysvěcen dne 6. prosince 1778 valašsko-meziríčským kanovníkem. Konečné práce na kostele byly dokončeny v roce 1779. První křtěný ve zděchovském kostele byl Jan Staněk, Zděchov č. 76, syn Mikuláše Staňka a jeho ženy Kateřiny.

Rok 1784 byl pro obec významný, poněvadž 30. května byl Zděchov prohlášen za samostatnou kuracii, kongrua z náboženského fondu zvýšena a muselo se sloužit 75 mší svatých. Desátek farářů se odváděl v množství 4 rýnské zlaté 28 krejcarů hotově, 24 kuřat a 12 mázů nebo 48 funtů omastku.

Při velké bouři v roce 1792 byla poškozena kostelní věž a její oprava si vyžádala částku 106 rýnských zlatých 12 krejcarů. V době úprav kostela v letech 1802 až 1806 byla stará kostelní věž stržena a postavena nová v nynější podobě.

V roce 1810 muselo být státní odvedeno veškeré postradatelné stříbro.

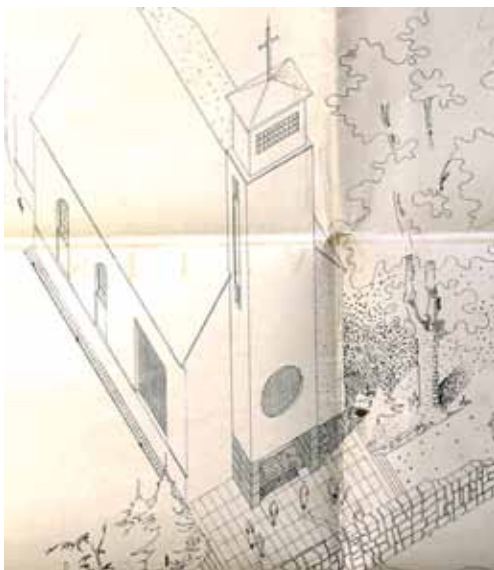
V roce 1811 měla farnost dva zvony a dva hřbitovy. V témže roce bylo na opravu kostela povoleno 784 rýnských zlatých 57 krejcarů.

V roce 1890 se nad vesnicí přehnalo strašné krupobití, které na kostele vytlouklo 54 skleněných tabulek. Rok poté byl kolem kostela založen ovocný sad arciknězny Marie Valerie a arciknížete Františka Salvatora na památku jejich svatby.

Kamenné dláždění z roku 1898

Axonometrie plánované přístavby kostela z roku 1941

Úprava prostranství před kostelem byla provedena v roce 1898, kdy byly zároveň zhotoveny nové, kamenné chodníky od fary a od Seidlů (fragment tohoto chodníku se dodnes nachází před kamenným křížem u kostela). Občané, kteří měli dobytek, zdarma dovezli kámen na chodníky.

V roce 1902 za P. Františka Zmrzlíka byla farníky uspořádána sbírka pro kostel po celé Moravě. Sběrka vynesla přes 4 000,- korun, za které byl pokryt kostel zinkovým plechem (místo šindele) a na věž byl nainstalován nový železný kříž. Na podzim téhož roku byla nově pozlacena bání, do níž byly umístěny listiny o provedených opravách. V kostele byla položena nová dlažba a bylo pořízeno 15 nových lavic.

Nové vymalování kostela provedl mistr J. Doležal z Březovic v roce 1906. Hromosvod byl na kostele zhotoven v roce 1925 zámečnickým mistrem Františkem Tkalcem ze Vsetína za 1 400,- korun.

Nová, „Křížová cesta“ byla pořízena v roce 1929 od akademického malíře Norberta Pokorného z Tišnova za 4 900,- korun. Za nápisy bylo zapláceno panu Vaculovi ze Vsetína 290,- korun. Rámy zhotovil stolař Karel Sekula ze Zdechova za 1 120,- korun.

V roce 1938 byla provedena rekonstrukce hromosvodu, kterou pro-

vedl Stanislav Bárta z Moravské Ostravy za 404,60 korun. Téhož roku obec darovala 1 200,- korun na zakoupení nového ornátu. Elektrifikace kostela byla provedena v roce 1939.

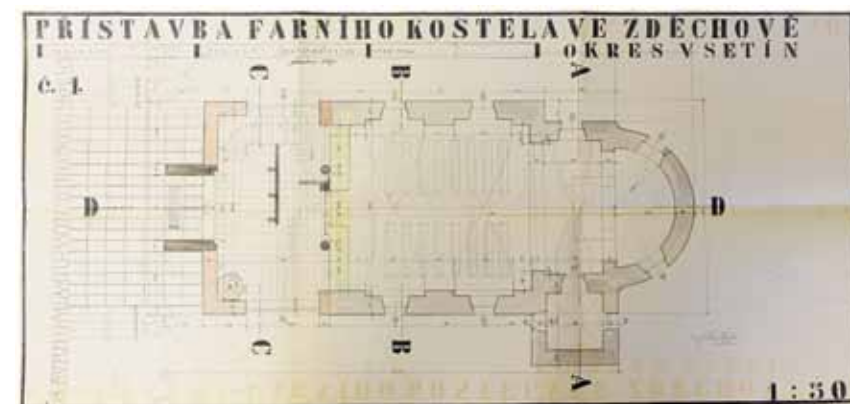
V roce 1941 se jednalo o přístavbě kostela. Byly zhotoveny plány, zpracované ing. arch. Bohušem Kupkou z Valašského Meziříčí, které byly zaslány ke schválení konsistoři v Olomouci. Dne 13. května 1941 však přišel zákaz veškerých staveb, tedy i kostela.

Výměna oken proběhla v roce 1947 a stála 28 910,80 korun. V roce 1949 bylo ustanoveno, aby farní přirážka od jednoho občana činila 5 až 10 korun tak, aby činila 4–5 000,- korun za celou vesnici. Nový koberec byl do kostela zakoupen v roce 1950 a stál 11 500,- Kč (ofěry vynesly 15 000,- korun).

Píše se rok 1952. Během uplynulých dvou let proběhly sbírky, které vynesly 100 000,- korun. Byly zakoupeny 2 lampy věčných světel za 30 000,- korun, 6 lamp v čele lavic za 10 000,- korun, 2 malé oltáře za 26 000,- korun a 6 svíců na boční oltáře za 12 000,- korun.

Zajímavostí je, že v tomto roce byl uspořádán největší zájezd na pouť na Sv. Hostýn. Zúčastnilo se ho, i s hudbou, 350 obyvatel Zdechova. Dopraveni byli 5 autobusy DAKOTA. Celou akci organizoval P. Ladislav Olšina.

Velké opravy na budově kostela proběhly v roce 1954, kdy se na zdi za oltářem objevily tři svislé praskliny. Při odkopání zeminy se zjistilo, že kostel nemá základy, ani odvodnění. Oprava byla provedena postavením dvou opěrných pilířů, což si vyžádalo částku 85 000,- korun. V téže roce bylo provedeno ošalování věže prkny a proti vůli občanů nechal Církevní referát ve Vsetíně

Plán přístavby kostela z roku 1941

odstranit žárovkové oblouky v kostele (byly to tři světelné oblouky s žárovkami 20 cm od sebe vzdálenými).

V roce 1955 bylo vybudováno centrální schodiště, od cesty ke kostelu. Na toto schodiště bylo zapotřebí 67 q cementu a 30 krychlových metrů šterku. Schodiště má 44 schodů a 7 podest. Náklady na zbudování schodiště činily celkem 10 000,- korun. Na tuto akci obec přispěla částkou 5 378,- korun. V následujícím roce 1956 bylo na schodiště instalováno kovové zábradlí za 2 000,- korun.

V roce 1966 byla zhotovena přístupová cesta od fary ke kostelu v délce 60 m. Z pravé strany této cesty byla vybudována kamenná opěrná zeď z kamene, zavezená materiálem, posypaná škvárou a šterkem. Náklady na tuto stavbu činily 1 752,- korun.

Rozšíření cesty pod kostelem (zbuldozerování, zaštetování a zaasfaltování) bylo provedeno v roce 1968. Zároveň byla cesta od fary ke kostelu opatřena dlaždičkami.

Další opravy na kostele byly v roce 1969, kdy byly vyměněny okapy a svody, postaveno lešení a natřena střecha. Dále byla provedena oprava fasády a její nastříkání. Celkové výdaje ve výši 33. 267,- korun byly pokryty předešlými sbírkami.

Na podzim roku 1973 za P. Josefa Fremla bylo přivezeno z kostela sv. Don Boska v Ostravě, který byl pronajat vojenské správě, 26 lavic a 2 mramorové oltáře.

V říjnu 1975 byla kostelní okna vyzdobena figurami svatých. Byl to osobní dar akademického malíře prof. Jana Obšila z Ostravy zdejšímu administrátorovi Josefu Fremlovi. Naopak P. Freml osobně daroval zděchovskému kostelu nový obraz „Křtu Páně“ – u křtitelnice, který namaloval zmíněný prof. Obšil.

Praskliny zdiwa kostela v roce 1954

Sochy z kostela před restaurováním v roce 1992

Náročnou akcí bylo zbudování vysoušecího kanálu kolem celého kostela v roce 1993. O rok později (v roce 1994) se uskutečnila další náročná akce: bylo provedeno okopání staré venkovní omítky a nahození omítky nové, poté byla fasáda nově natřena. Celá oprava stála 165 259,60 Kč. Sběrka na tuto akci vynesla 61 666,- Kč, 50 000,- Kč poskytla Obec Zděchov a dále se finančně podílel Farní úřad Vsetín.

V roce 1999 z iniciativy „Spolku živého růžence“ se započalo se stavbou Mariánské kapličky v blízkosti kostela. Kaplička byla vysvěcena dne 12. září 1999 P. Milanem Šeligou. Celkové náklady na stavbu činily 49 250,70 Kč.

V srpnu roku 2004 byla zhotovena nová příjezdová cesta ke kostelu a vybudováno parkoviště u kostela. Bylo položeno celkem 137 obrubníků a 276 čtverečních metrů zámkové dlažby. Tato akce stála 270 000,- Kč.

Nová cesta od fary ke kostelu byla vybudována v roce 2006. Zámkovou dlažbu položila firma VALPO za 311 885,- Kč.

V roce 2009, v rámci revitalizace středu obce, byly zbudovány nové opěrné zdi, po obou stranách schodiště a bylo instalováno nové veřejné osvětlení.

Zajímavosti: Kostel, včetně pískovcového kříže před ním, byl vyhlášen kulturní památkou dne 12. listopadu 1998 pod č. 49811/8-3974. Jedná se však pouze o budovu kostela. Vnitřní zařízení do tohoto titulu zahrnuto není.

Proti církevním předpisům je kostel obrácen presbytářem k západu. Proč je tomu tak, se nepodařilo zjistit.

Kostel ve Zděchově se nápadně podobá kostelu ve Valašské Polance s tím, že oltář v kostele je tamtéž také neobvykle orientován západním směrem. Je to proto, že oba kostely stavil Josef Bayer? Mohlo dojít k záměně plánů? Tot' otázka.

☞ Sochy na kostele

Na průčelí kostela se ve výklencích nacházejí tři sochy. Dvě po stranách vchodu pocházejí pravděpodobně z 1. poloviny 18. století. Jsou dřevěné a polychromované. Socha na levé straně představuje blahoslaveného (dnes již svatořečeného) Jana Sarkandra, mučedníka zpovědního tajemství. Socha na pravé straně představuje sv. Františka Xaverského, patrona misí. Obě sochy zhotovil mistr Sebastian Hertl z Valašského Meziříčí.

Až do roku 1904 byly sochy pohozeny ve staré márnici. Poté byly vytaženy a opraveny. Opravu provedl natěrač Konstantin Doupovec z Krásna (dnes část

Valašského Meziříčí), který na ně nanesl „kamenný nátěr“. Cena opravy byla 14,- korun. Poté byly sochy postaveny na původní místo.

V roce 1976 Krajské středisko památkové péče a ochrany přírody v Ostravě vyhlásilo přípisem za movitou kulturní památku obě dřevěné sochy a to blahoslaveného Jana Sarkandra, pod č. 7685 a sv. Františka Xaverského, pod č. 7686. Bez souhlasu krajských úřadů se nesmí s těmito sochami volně nakládat.

V roce 1960 došlo k rekonstrukci soch. Původní „kamenný nátěr“ byl odstraněn a sochy byly polychromovány do svého původního stavu.

V dubnu roku 1992 byly tyto sochy opět sundány a odvezeny k odbornému restaurování do ateliéru arch. Romany Balcarové. Ze soch bylo odstraněno pět vrstev nátěrů, byly domodelovány chybějící části soch (prsty rukou), vytmeleny praskliny ve dřevě a znovu byla obnovena polychromie. Náklady na restaurování v částce 50 000,- Kč uhradila Obec Zděchov z dotace na kulturní památky. Poté se sochy opět vrátily na své původní místo.

Nad vchodem do kostela je v zaskleném výklenku socha Panny Marie Svatohostýnské, která byla zakoupena v roce 1958 za 10 500,- Kč. Tato suma byla uhrazena sbírkami a dary.

Železný rám zhotovil kovář Ludvík Válek ze Zděchova a zasklení provedl pan Klímek ze Vsetína.

Socha byla slavnostně vysvěcena dne 11. května 1958. Svěcení provedl děkan Jaroslav Kuchař za přítomnosti administratorů Oldřicha Blažka ze Vsetína a Antonína Kašpara z Růžďky.

☞ Misijní kříž před kostelem

Sv. Missie, které se konaly v prosinci roku 1922, byly zakončeny slav-

nostním svěcením misijního kříže. Dřevo na misijní kříž, který byl mládenci ke kostelu nesen, darovala obec. Kříž zhotovil stolařský mistr Karel Sekula, nápis na kříži vyřezal jeho učeň. V roce 1983 odpadlo jedno rameno dřevěného kříže. Příčiněním Karla Kocourka, Zděchov č.p. 140, byl postaven v krátké době nový modřínový.

Obraz nad oltářem

Tento obraz v kamenném rámu znázorňuje výjev z Evangelia sv. Matouše, kdy se proměněný Kristus zjevuje apoštolům Petrovi, Janovi a Jakubovi. K tomuto výjevu jsou vtažena také slova apoštola Petra napsaná na oblouku chrámové klenby: „Pane, dobře je nám zde!“ /Matouš 17,4/. Jméno malířského mistra, ani cenu obrazu se bohužel nepodařilo zjistit.

Kazatelna

Kazatelna se nacházela na protilehlé straně od vchodu do sakristie. Kazatelnu a tabernákl zhotovil v roce 1778 Tomáš Strum z Valašského Meziříčí za 45 rýnských zlatých.

Tato kazatelna byla bohužel napadena červotočem a tak po vánocích roku 1973 byla odstraněna. Některé zachovalé fragmenty (např. andělíčky) byly použity na dozdobení jiných částí kostela.

Před kazatelnou se nacházel ozdobný nízký železný plůtek, který odděloval Boží lid od kněze. Tento byl v roce 1973 odstraněn.

Betlém

Opis z farní kroniky z roku 1941: 24. XII dodal pan Ludvík Klímek, akademický malíř, ve Zděchově nový Betlém v novém pojetí za 4 000 K. Působí nezvykle, ale ku konci výstavy se líbil a jistě nadchl k lepšímu prožití svátků vánočních. Ludvík Klímek se také podílel například na nátěru podstavného oltáříku v roce 1952.

Křtitelnice

Za pozornost při návštěvě kostela stojí kamenná křtitelnice s vnitřní cínovou mísou a cínovým poklopem. Pochází z doby postavení kostela, tj. z roku 1778. Její cena v té době byla 2 rýnské zlaté. Křtitelnice stojí na levé straně vchodu do sakristie. Dříve stávala na straně pravé. V roce 1899 byla křtitelnice opravena a byl pořízen nový měděný (vycínovaný) kotel. Pokrývka křtitelnice byla upravena, aby dobře přiléhala, vnitřek vycínován a vnější strana natřena na světlešedo a opatřena pozlaceným křížkem. Oprava byla provedena mědotepcem Čenkem Novotným v Olomouci za 6 zlatých a 50 krejcarů. V témže roce byla křtitelnice natřena na mramorovo za 3 zlaté.

Počátkem srpna roku 1973, za P. Josefa Fremela, bylo odstraněno (oklepáno) pět barevných nátěrů na křtitelnici, aby opět zazářila v původní kamenné podobě.

Oltář

Do dubna roku 1902 sloužil v kostele oltář kamenný. Po 20. dubnu 1902 bylo přistoupeno k výměně kamenného oltáře za oltář dřevěný. Nový dřevěný oltář zhotovil Matěj Fabela z Prostějova. V roce 1959 byl oltář nově pozlacen a roku 1975 zvýšen o 30 cm s obnoveným polychromováním.

V listopadu roku 1974 byl kameníky ze Vsetína instalován nový mramorový oltář, u kterého se sloužilo čelem k lidu.

Zvony na kostele

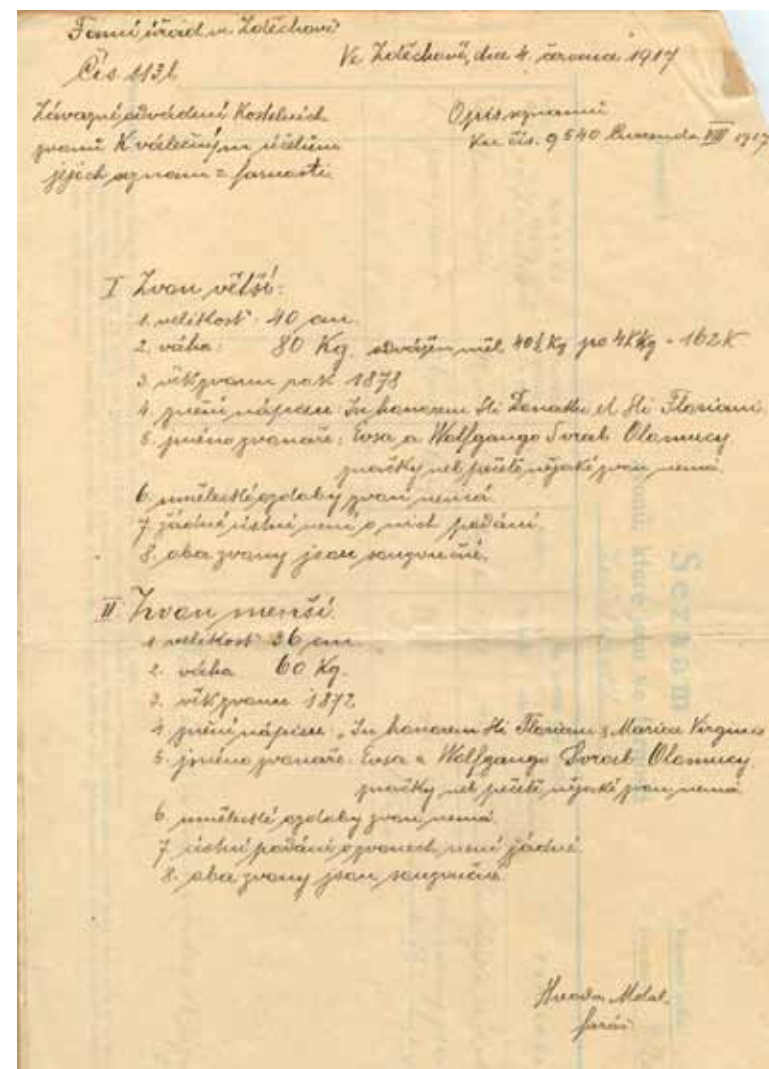
První zvony pro kostel objednalo Vsetínské panství v roce 1778 u zvonařského mistra Wolfganga Strauba v Olomouci. Zvony byly dodány v lednu roku 1779 za cenu 57 rýnských zlatých.

Z těchto dvou zvonů se zachoval, a dodnes je ve věži, zvon s nápisem „In honorem B: V: Mariae et S. Floriani 1772“. I když tento zvon byl objednán v roce 1778, byl vyroben již v roce 1772. Osud druhého zvonu není znám.

Další zvony byly dva. První menší zvon s nápisem „In honorem Sti Floriani a Mariae Virginus“ pocházel z roku 1872, vážil 28 kg a stál 12 rýnských zlatých 50 krejcarů. Druhý větší pocházel z roku 1878 s nápisem „In honorem Sti Donathi et Sti Floriani“, vážil 56 kg a stál 31 rýnských zlatých 40 krejcarů. Tento větší zvon byl za 1. světové války zrekvírován (sejmut dne 19. září 1917)

za náhradu 162,- korun od rakouského státu. Co se stalo s menším zvonem, se nepodařilo zjistit.

Po 1. světové válce, v roce 1921, nechali ulít nové zvony zděchovští občané, kteří pracovali v Americe.

Seznam zvonů odváděných pro válečné účely ze zděchovské farnosti, vystavený P. Theodorem Motalem 4. července 1917

Opis z farní kroniky:

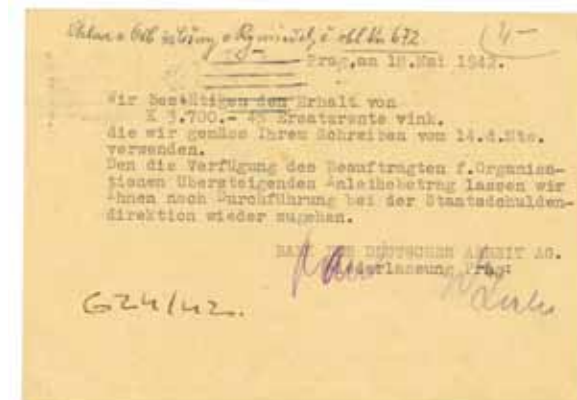
Knebl Jan čís. 120	daroval	10 dolarů
Ezechyl Jan čís. 87	„	10 „
Jan a Anna Baroň		25 „
Frant. Surových za sebe a		10 „
za svou rodinu		6 „
Jan Ezechyl za svou rodinu		5 „
Josef Fagulec	daroval	5 „
N. Pavlík a Anna	daroval	3 dolary
Jan Mikeš	„	10 dolarů
Filip Srocla	„	5 „
Jan Kuňák	„	5 „
Josef Pavelka	„	5 „
Matěj Šerý	„	1 dolar

celkem 110 dolarů

Kromě darů z Ameriky chodili občané po sbírce, kolik vybrali, tajili, alespoň faráři ničeho nesdělili, ale kdo ničeho nedal, tomu slibovali, že až umře, že se mu nebude zvoniti. Za odebraný zvon vyplaceno 183.66 K. a Anežka Kuňáková,

Doklad o poskytnutí náhrady 3 700,- K za zabavený zvon z 18. května 1942

rolnice čís. 108 darovala k rukamu faráře 5 K.

Dle účtu firmy jak nachází se vzadu v pamětní knize stály zvony na místě 8536,36 K, k tomu provazy, dovozní, výlohy při svěcení a jiné.

Větší zvon o váze 75 kg nese jméno Štěpán a má nápis „Dar občanů z Ameriky“. Menší zvon o váze 44kg nese jméno Josef a má nápis „Vyzádal Seidl Karel“. Oba zvony zhotovila firma „R. Manoušek a spolek v Brně – Husovice“. Svěcení zvonů proběhlo s velkou slávou dne 12. února 1922. Svěcení provedl děkan František Odstrčil z Nového Hrozenkova. Farářem zvoleno 7 kmotrů a 7 kmotrěnek, kteří pronesli hesla při svěcení zvonů. Jedno z hesel, pronesené Marií Ondrovčákovou: „Štěpáne, když naši vesničkou nás zvátí bude zvonu tvého hlas, my rádi pospíšíme v každíčký čas“.

Opis z farní kroniky: Ve zmíněnou neděli o 2 hod. odpol. seřaděm byl velký průvod, který z kostela šel ku kříži pod dědinou odkud na pěkně ozdobených saních zapůjčených Josefem Zamazalem, majitelem realit č. 27 za střelby a zpěvu písně „Bože cos ráčil“, kterou za ochoty hrála místní hudba vedeny Josefem Hrbáčkem, rolníkem čís. 10 pěkným, vyšňořeným jednospréžením – krásně ověncené zvony dolní části osady do farního chrámu Páně, když mládenci na patřičné místo umístěny a ku posvěcení připraveny byly.

Až do roku 1942 byly v kostelní věži tři zvony. Zvon z roku 1772, zvon Štěpán a zvon Josef. Na počátku 2. světové války tehdejší kostelník Jaroslav Baroň uschoval menší zvon ze zvonice (historický z roku 1772). Dne 6. dubna 1942 v 16.00 h byl sundán zvon Štěpán a připraven k odvezení (byl zrekvírován armádou). Při sundávání byla přítomna polovina farnosti. Dne 14. dubna 1942 v 10.45 h odvezl zvon starý pan Pavelka. Náhrada za odebraný zvon přišla dne 18. května 1942 ve výši 3 700,- K.

V roce 1984 bylo dokončeno elektrické zvonění.

V listopadu roku 2004 byla zhotovena lávka a přístupová cesta ke zvonům. Řezivo dodala firma Machala za 7 000,- Kč.

V roce 2006 provedl pan Josef Tkadlec, zvonař z Halenkova, rekonstrukci zvonění. Dále opravil elektroinstalaci, uchycení zvonů na stolici a další opravy. Náklady na opravu činily 80 000,- Kč, obec přispěla částkou 30 000,- Kč.

Dnes je v kostelní věži zachován originál zvonu z roku 1921, je to zvon větší, Josef, s nápisem na zvonu: v horní části „R. MANOUŠEK SPOL. BRNO 1921“ a v části dolní „VYŽÁDAL SEIDL KAREL“. Druhý, menší zvon, je originál z roku 1772, nápis na zvonu zní: v horní části „IN HONOREM B: V: MARIAE ET S. FLORIANI“ a kolem límce „FUSA WOLFFGANGO STRAUB OLOMOUCI 1772“.

Posledním kostelníkem, který ještě ručně tahal za provazy od zvonů, byl pan Jan Hajdík, Zděchov č.p. 69 (narozen 24. 8. 1906, zemřel 3. 11. 2009). Pravidelně tak občanům oznamoval, kdy je poledne, kdy je čas k odpočinku a zval je do kostela na mši svatou. Kostelnickou službu vykonával 24 let. Započal již v roce 1973 za P. Josefa Fremela a k 31. prosinci 1996 tuto službu ukončil z důvodu vysokého stáří 90-ti let. Dne 10. května 1997 udělil Jan Graubner, arcibiskup olomoucký a metropolita moravský, p. Hajdíkovi „*Medaili Sv. Jana*

Poslední zvoník zděchovského kostela pan Jan Hajdík

Sarkandra“ jako projev uznání a vděčnosti za práci pro církev a věrnou službu kostelníka ve zděchovské farnosti. Ocenění za pana Hajdíka převzala v arcibiskupské rezidenci v Olomouci jeho snacha paní Věra Hajdíková, Zděchov č.p. 69, která mu při jeho kostelnické práci vypomáhala a byla pomocnou rukou kněžím i věřícím v naší farnosti. Také paní Hajdíkové udělil pan arcibiskup „*Medaili arcibiskupa THDr. Františka Vaňáka*“ za práci pro církev.

Varhany

První varhany pocházely ze dne 14. září 1779. Positiv a varhany se čtyřmi rejstříky dodal František Schidel z Kroměříže za 45 rýnských zlatých. V roce 1790 zde byl postaven positiv za 40 zlatých. V roce 1835 byl postaven positiv nový za 320 zlatých zlínským varhanářem Antonínem Hanačíkem starším. Ale již o dva roky později zde postavil jednomanuálové varhany Jan Neusser z Nového Jičína. Výroba nových varhan probíhala od 9. září do 30. října 1836 v dílně Jana Neussera v Novém Jičíně. Cesta s novými varhanami do Zděchova byla velmi namáhavá a nebezpečná, poněvadž přišla náhlá obleva. Cesta i následující montáž varhan v místním kostele proběhla ve dnech 10. dubna až 3. května 1837. Jan Neusser dostal za varhany zaplacen z náboženského fondu 286 rýnských zlatých.

Ve farní kronice se uvádí, že v roce 1859 byly obnoveny skříňové varhany a následně v roce 1896 obnoveny a opraveny celé varhany. Opravu provedl Blažej Žuja, varhanář z Uherského Hradiště nákladem 170 zlatých. Opravovaný nástroj měl 7 rejstříků. Varhanář jej vyčistil a naladil, opravil měch, zhotovil novou klaviaturu a do dispozice dodal nový principál. Na tento účel přispěl 50 zlatými olomoucký arcibiskup, 20 zlatých věnoval majitel skláren v Karolince

Další opravu, čištění a ladění varhan provedla firma Jana Neussera v dubnu roku 1922. K tomu se ve farní kronice uvádí, že oprava byla nesmírně obtížná, protože varhany nebyly od doby postavení čištěny a laděny. Obnos za opravu ve výši 870,- korun byl hrazen z fondu na „zřízení nových varhanových píšťal“. Celkem 17 kusů nových zinkových píšťal (za ty zrekvírované) do prospektu dodala a nainstalovala firma *Jan Neusser, Ústav pro stavbu varhan* v Novém Jičíně za 1 600,- korun, a to při opravě varhan v roce 1928. Práce včetně čištění a ladění trvala dva dny a byla hrazena z prostředků kostelního konkurenčního výboru.

V prosinci roku 1958 byly varhany napojeny na elektrický proud. Práci provedl mistr uměleckého řemesla pan Miroslav Heger z Horovic v Čechách.

V červenci roku 1972 byly varhany vyčištěny a vyladěny. Práce trvala celý týden a byla provedena panem Josefem Stavínohou z Valašské Bystřice, který ji provedl společně se svým synem. Další čištění a ladění bylo provedeno v roce 1991 varhanářem Suchým z Huslenek.

Celková oprava byla provedena v květnu 2004 varhanáři z Hodonína. Varhany byly rozebrány až do malých částí. Části, které byly napadeny červotočem, se

musely nově zhotovit. Oprava trvala 6 týdnů a stála 89 000,- Kč. Obec Zděchov na tuto opravu přispěla částkou 30 000,- Kč. Dnes mají varhany 1 manuál, 6 rejstříků v manuálu a 2 rejstříky v pedálu. Počet píšťal je asi 720 kusů. Pohon varhan je elektrický, ale i nožní.

Zděchovští varhaníci

V obecní kronice je uvedena zmínka o Martinovi Dobešovi, který působil jako učitel na zdejší škole od roku 1858 až do roku 1881. Občany byl zván organista, neboť zároveň hrával v kostele na organ čili varhany. V kronice farní je zaznamenáno, že koncem školního roku 1906–1907 byl na vlastní žádost přesazen nadučitel Jan Hrůza, jenž působil ve Zděchově asi 12 roků. Po celou dobu svého pobytu ve Zděchově zastával také službu varhanickou. Místo něho prozatímně ustanoven nadučitel Adolf Winkler, jenž byl učitelem v Liptále. Ve Zděchově začal definitivně působit v březnu roku 1908 s tím, že také převzal ochotně varhanickou službu. Po odchodu nadučitele Winklera do školy v Hovězí, zůstala farnost bez varhaníka. Jen občas a na požádání docházival varhaník z Pozdřechova nebo Vsetína. Dnem 1. října 1921 nastoupila ve farnosti varhanickou službu Marie Dufková ze sirotčince v Liptále. Z dobročinnosti farníků jí byla farářem slíbena odměna ve výši 100,- Kč měsíčně.

Varhanickou službu převzal v roce 1924 pan Josef Hajda, Zděchov č. 8. Tuto službu vykonával až do roku 1976, kdy se střídal se svým synem Jaromírem. Jaromír Hajda, Zděchov č. 8 převzal službu po svém otci, kterou vykonává dosud. V současné době ještě na varhany hrají Antonín Šimek a Tomáš Mikulénčák.

Opis z obecní kroniky: 1938 – v tomto roce byla obecním zastupitelstvem stanovena odměna varhaníkovi Josefovi Hajdovi č. 8

na 800,- Kč na což přispívalo každé číslo popisné 5 Kč a zbytek byl uhrazen z farní přirážky.

Perlička: V dnešní době jsou varhaníci placeni valutovou vatikánskou měnou „Zaplat Pán Bůh“.

🌿 Lípy u kostela

Lípy u kostela (po obou stranách kamenného kříže) nechal zasadit Jan Křtitel hrabě Illesházy po dokončení stavby kříže v roce 1778.

Jedná se o jednu lípu velkolistou (*Tilia platyphyllos*) a jednu lípu malolistou (*Tilia cordata*). V roce 1995 bylo jejich stáří odhadováno na 300 až 350 let. Jedna má výšku 24 m a obvod kmene 480 cm, dru-

há má výšku 26 m a obvod kmene 540 cm (všechny údaje jsou z roku 1995). Tyto lípy byly vyhlášeny památnými stromy dne 28. března 1995.

Ostatní lípy, které se nacházejí před kostelem, byly zasazeny ve dvou řadách na podzim roku 1904.

Správa CHKO Beskydy znovu upravila a zpevnila lípy v roce 2006.

V posledních pěti letech lze u lípy (po levé straně kříže) pozorovat celkové prosychání koruny, včetně kosterních větví. Na žádost Obce Zděchov bylo zpracováno posouzení aktuálního stavu. Toto posouzení provedla *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky CHKO Beskydy, Rožnov pod Radhoštěm* dne 9. června 2010 se závěrečným stanoviskem ze dne 13. dubna 2011. Na základě tohoto posouzení došlo v květnu roku 2011 k celkové redukci koruny, která má lípu stabilizovat. Na lípě (vpravo od kříže) byl proveden ořez suchých a zlomených větví ve vrcholové části. Práci na obou lípích provedl Vladimír Skýpala. Práce byly financovány prostřednictvím *Správy CHKO Beskydy* z programu *Péče o krajinu 2011*.

🌿 Farní budova

První farní budova byla postavena již v roce 1778. K faře, kromě hospodářských budov, patřila také zahrada o výměře 30 čtverečních sáhů.

Popis farní budovy se dochoval v místní farní kronice. Opis z farní kroniky: *Stavba jest v přízemí a z kamene. Byt farářův skládá se ze dvou světnic, z větší a menší. Světnice větší má tři okna, z nichž dvě ke škole a jedno do zahrady. Strop palachový a celá světnice vymalovaná. S bílými kachlovými kamny. Světnice menší o dvou oknech do zahrady se stropem palachovým a bílými kachlovými kamny jest pouze vybílená. Vchod ze síně jest do obou světnic a rovněž jsou dveře mezi oběma světnicemi. Síně má dlažbu kamennou a strop z části trámový, z části klenutý. Ze síně vedou dveře do čeledníku také. Tento jest v třech oknech,*

z nichž dvě na ulici a jedno na dvůr. Strop jest palachový, ale trámový, malovaný i se zděmi; kamna jsou bílá kachlová. Z čeledníku jsou sklené dvěře do kuchyně a ostatní dvoje dvěře, jedny do síně a druhé do spižírny. V kuchyni dlážka dřevěná, strop trámový i se zdmi obílený; pod sporokrbem jest postavena chlebová pec. Ze spižírny jsou dvě okénka na dvůr a dvěře na půdu. Dlažba spižírny jest kamenná, strop trámový. Půda pořízena z pálených cihel. Střecha na budově farní a všech staveních příslušných jest šindelová. Dvůr jest kamenem vydlážděn a dřevěným plotem obehnan. Na dvoře záchod se žumpou z kamene vystavenou, z kamene postavená drvárna, dva dřevěné chlívky s kolnou a dřevěná stodůlka se třemi dřevěnými chlívky. V zahradě jest zděný sklep.

*Tento byl stav budovy farní dne nížeapsaného
Ve Zděchově dne 12. dubna 1899*

*Cyril Dočkal
Farář*

Tato farní budova sloužila až do roku 1911. Protože nebyla izolovaná od země (podloží v těchto místech je velmi vlhké), byla v budově plíseň, hubka a zdivo bylo mokré. V celé arcidiecézi byla zděchovská fara známa a nazývána „lido-morna“. Dne 7. srpna 1911 byla tato budova stržena a na původních základech postavena nová fara. Výstavba nové fary, z pálených cihel, stála 11 600,- korun. Na tuto stavbu přispěla „Matice náboženská“ z Brna částkou 8 000,- korun. Tato fara byla slavnostně posvěcena dne 9. listopadu 1911.

V červenci roku 1923 byla provedena oprava střechy za 1 400,- korun. Tato oprava byla ale nevalná – dle zápisu z farní kroniky. Nové taškové střechy se fara dočkala až v roce 1933, kdy 14 povozů dovezlo dne 2. září 1933 novou

*Budova fary po poslední
rekonstrukci*

krytinu. Překrytí fary proběhlo ve dnech 17.–20. října 1933.

V roce 1941 byly u fary nově postaveny hospodářské budovy (sklep, chlív a stodola). Opis z farní kroniky z roku 1942: *Na překrytí stodoly, kůlny a chlívků na faře tašku na překrytí zapůjčil Hrbáček Karel č. 116, kterážto otázka byla vyřešena a jemu poskytnuta úhrada až po r. 1946.*

Nové oplocení farní budovy bylo provedeno v roce 1954 za 2 546,- korun, mimo podezdívku. Na schodiště do fary bylo pořízeno teraso za 2 100,- korun.

Velké opravy farní budovy byly v roce 1964, kdy byla pořízena nová střecha z pozinkovaného plechu, nové okapy a svody a taktéž nová okna (10 ks). Celkové náklady na tuto akci činily 17 153,- korun. V témže roce byly postaveny nové komíny. O rok později, v roce 1965, byla pořízena nová břizolitová fasáda a na místě bývalého hnojiště byla postavena nová garáž.

Vnitřní opravy provedené v roce 1969 stály 10 661,70 korun. Další vnitřní rekonstrukce proběhly v roce 1973 (koupelna), v roce 1975 (výměna oken podlah a lavic) a v roce 1976 (nainstalováno ústřední topení).

Zásadních oprav se fara dočkala až v roce 2007, kdy bylo provedeno podřezání celé budovy s provedením vodoizolace. Tyto práce si vyžádaly částku 80 000,- Kč, z čehož 30 000,- Kč hradila Obec Zděchov. Ještě v témže roce byla zbudována přípojka zemního plynu.

V září 2008 započala velká rekonstrukce vnitřní úpravy farní budovy. Rekonstrukce se kvůli finančním prostředkům přesunula do dalších let. V roce 2009 P. Vlastimil Vaněk zahájil generální opravu farní budovy. Odstraněním dvou příček vznikla velká společenská místnost, postaven komín, vykopáno odvodnění atd. Všechny práce (kromě zhotovení vodovodní přípojky), byly prováděny svépomocí (cca 650 brigádnických hodin) a dokončeny 9. listopadu zatopením v krbu. Měsíční sbírky v kostele na opravu fary vynesly za rok 120 272,- Kč. V roce 2011 byl realizován projekt *Fara Zděchov – společenské a zájmové centrum pro všechny*. Tento společný projekt Římsko-katolické farnosti Zděchov a Obce Zděchov vzešel z požadavků místních obyvatel, kterým zde chybělo plnohodnotné zařízení pro jejich volnočasové aktivity a společenský život v obci. Celkové náklady projektu činily 2 583 051,- Kč, přičemž prostřednictvím Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Morava se podařilo získat dotaci 1 980 673,- Kč. Zbývajících 602 378,- Kč zajistila farnost a obec.

Studna u farní budovy

Až do roku 1802 neměla fara svůj zdroj pitné vody, proto P. František Nesvadba požádal vsetínskou vrchnost o povolení vykopat studnu. Této žádosti bylo vyhověno. Vykopání a vyzdění studny kamenem stálo 161 rýnských zlatých.

Studna má průměr 1,2 m a hloubku 5,5 m (hloubka měřena od dna studny po úroveň terénu).

V roce 2009, při revitalizaci středu obce, byly ze studny odstraněny velké ploché kameny, které ji zakrývaly a na kterých byla nainstalována klasická pum-

pa. Poté byl okraj studny vyzděn z kamene do výše 1 m.

V roce 2011 byla na nové vyzdění osazena ozdobná kovová půlkoule, kterou zhotovil kovářský mistr pan Talaš ze Vsetína. Cenu za tuto kovářskou práci v částce 15 000,- Kč uhradila Obec Zděchov.

Márnice

Pro potřeby pohřbívání i pro potřeby kostelního skladu byla v roce 1937 postavena v rohu hřbitova nová márnice. Budova má dvě místnosti a dva vchody. 11 000 kusů cihel bylo dovezeno z *Keramických závodů Hrachovec* za cenu 3 000,- korun. Celkové náklady na výstavbu márnice činily 15 000,- korun. Subvenci poskytla *Franko stanice Hovězí Ministerstvo sociální péče v Praze*, a to ve výši 8 000,- korun.

V letech 1989–1992 byla provedena přístavba sociálního zařízení u márnice. Celková hodnota díla činila 100 721,- Kč.

Do roku 2011 nedošlo na tomto objektu k žádným zásadním změnám nebo velkým opravám. Dnešní pohled na márnici, vyjma přístavby nového sociálního zařízení, je stejný jako v roce 1937. Jedinou změnou je barva fasády.

Hřbitov

Podle historických dokumentů měla obec vlastní hřbitov již před rokem 1650 a byli zde pochovááni i obyvatelé z Hovězí, Huslenek a Halenkova. Vlastní zvoničku měla obec v roce 1690, na které se zvonilo při pohřbech a procesích. Práce na oplocení hřbitova byly dokončeny v roce 1779 za 150 rýnských zlatých.

Hřbitov před úpravou a během úprav v roce 1964

V roce 1811 měla farnost hřbitovy dva. První, starší, byl „Pod Machalkou“ a druhý, nový, byl kolem kostela. Starý hřbitov „Pod Machalkou“ byl zrušen v roce 1878, protože toto místo bylo nevyhovující (velmi mokré). Zůstal zde jen železný kříž a staré oplocení.

Nový hřbitov u kostela si vyžádal zbudování opěrné zdi ze strany od Seidlů v roce 1899.

Opis z farní kroniky: 1928 – Na hřbitově u kostela v jednom rohu učiněna ohrada pro nekřtěné a sebevrahy, jelikož okres. politická správa výnosem dto 8./1. 1925 čís. 2685/1.2. na starém hřbitově, který byl zrušen v roku 1878, zakázala mrtvoly vůbec pohřbívat.

K rozšíření hřbitova došlo v roce 1935 a 1936, kdy byl rozšířen o 816 čtverečních metrů. Pozemek byl koupen od pana Baroně ze Zděchova č. 73 za 1 800,– korun. Kolem hřbitova byla postavena nová kamenná zeď. Při budování zdi dostávali dělníci mzdu ve výši 15 korun za 10 hodin práce a zedníci 20 korun za 10 hodin práce.

V roce 1947 byly na hřbitově vysázeny okrasné dřeviny (smuteční vrby, břízy, jívky, cypřiše a stříbrné smrky). Mezi hroby byly zbudovány cestičky.

Dne 12. září 1956 musel farní úřad předat církevní pohřebiště do správy MNV Zděchov. Předávací protokol obsahoval celkem pět přípisů.

První velká rekonstrukce hřbitova byla provedena v letech 1963–1964. Řady hrobů byly pravoúhle srovnány, byly zhotoveny chodníky a na západní stra-

ně byly přistavěny tři řady hrobů. Na severní straně byla postavena nová, velká opěrná zeď v délce 30 m. Celou tuto akci řídil předseda MNV Zděchov Josef Měrka. V roce 1964 je na hřbitově evidováno celkem 165 hrobů.

Nové oplocení hřbitova bylo provedeno MNV Zděchov v roce 1971. Byla zbourána stará zeď a postavena zeď nová. Cement, štěrk a zednické práce stály 31 453,- korun. Rámkové pletivo, sloupky a práce s tím spojené stály 21 646,- korun. Na této akci odpracoval z každého popisného čísla jeden občan jednodenní brigádu.

Veřejné osvětlení u hřbitova bylo zbudováno v roce 1989, další dílčí úpravy pak byly provedeny v roce 1992 za 14 174,- Kč.

V roce 2003 byly zhotoveny nové chodníky ze zámkové dlažby v délce 130 m. Bylo položeno celkem 137 obrubníků a 276 metrů čtverečních zámkové dlažby. Náklady na tuto akci byly 270 500,- Kč, 90 000,- Kč z této částky pokryla dotace ze Zlínského kraje.

Na hřbitově stojí kamenný kříž z roku 1946. Dříve stával dále od kostela, než je tomu dnes. Při rekonstrukci hřbitova byl pře-

Kříž na hřbitově na svém původním a současném místě

Návrh rekonstrukce hřbitova z roku 2011

místěn blíže ke kostelu. Jeho původní výška je 250 cm, šířka od 46 do 56 cm a hloubka je od 9,5 do 29 cm. Nápis na kříži: „Já jsem vzkříšení a život kdo věří ve mne byt i umřel živ bude a každý kdo žije a ve mne věří neumře na věky sv. Jan 11.25.26“. V dolní části je vytesán letopočet: „LÉTA PÁNĚ 1946“.

Památník obětem 1. a 2. světové války

Tento pomník byl postaven obětem 1. světové války (1914–1918) v blízkosti školy. O výstavbu pomníku se zasloužil především Josef Hrbáček ze Zděchova č. 10, o čemž svědčí dochovaná korespondence (především ze dne 16. 6. 1933) s Aloisem Polívkou, sochařem v Holešově. Na pomník byla uspořádána sbírka mezi občany.

Mezi přední dárce patřili: Rozína Hrbáčková, Rozalie Badošková, Jan Baroň, Jan Urban, Antonín Filák č. 81, Jan Baroň č. 29, František Baroň č. 43, František Galetka č. 101, Jaroslav Baroň č. 137, Jan Měrka č. 84, Jan Surý č. 85, Anna Knebllová č. 120, Pavel Kofroň č. 1, Anna Stanková č. 5, Jiří Hrbáček č. 115, Josef Pavelka č. 9, Josef Škarpa č. 17, Josef Hrbáček č. 140, Jan Surových č. 34, Jan Hajdík č. 13, Marie Surovýchová, Jan Ezechýl č. 65, Cyril Válek, Marie Mačková č. 17, Karel Hrbáček č. 116 a Anežka Chrástková č. 108. Další dárce se v písemných materiálech Josefa Hrbáčka neuchovali. Nutno dodat, že sbírku na pomník padlých prováděl spolu s Josefem Hrbáčkem i zděchovský radní Karel Sklár ze Zděchova č. 111, oba váleční invalidé. Cena pomníku činila 2 626,- korun.

Pomník byl slavnostně odhalen dne 16. 6. 1933 a jeho vysvěcení provedl P. Vladimír Čermák, kaplan z Nového Hrozenkova. Taktéž byla sloužena polní mše svatá farářem Theodorem Motalem.

Dne 28. 10. 1933 byla vedle pomníku, v „*Den svobody*“, zasazena „*Lípa svobody*“ (tato lípa stojí v blízkosti školy doposud).

Na pamětní desce jsou uvedeni tito občané Zděchova:

Badošek Josef	č. 45, nar. 9. 7. 1863, padl 23. 11. 1914 u zříceniny Somo- lezké v Rusku
Sklář Alois	č. 116, nar. 25. 5. 1890, padl 11. 11. 1914 v Mariánských Horách u Lublina v Rusku

Kuňák Jan	č. 108, nar. 25. 10. 1873, padl 15. 11. 1914 u města Turku v Rusku
Polách Pavel	č. 6, nar. 30. 8. 1893, padl 14. 5. 1915
Kocourek Jiří	č. 162, nar. 26. 1. 1880, padl 25. 5. 1915
Hrbáček Jiří	nar. 4. 5. 1873, padl 18. 7. 1917 v Itálii
Kocourek Jan	č. 57, nar. 24. 1. 1896, padl 29. 6. 1915 u Lvova v Rusku
Martiš Jiří	č. 12, nar. 16. 4. 1890, zemřel 16. 5. 1915 v zajetí v Rusku
Hrbáček Josef	č. 10, nar. 20. 12. 1870, padl 17. 7. 1916 v Itálii
Filák Antonín	č. 81, nar. 28. 9. 1897, padl 11. 10. 1916 na Pijavě v Itálii

*Pomník padlým na
archivní fotografii*

Badošek František	č. 45, nar. 20. 12. 1897, utopil se, nešťastnou náhodou, při vojenském cvičení v Kremži dne 16. 7. 1917
Hajdík Jan	č. 50, nar. 30. 11. 1897, padl 3. 11. 1917 v Itálii
Hrbáček Pavel	nar. 11. 1. 1897, padl 14. 12. 1917 v Itálii
Polách Jan	č. 6, nar. 16. 4. 1870, padl 15. 7. 1917 v Itálii
Knebl Jan	č. 90, nar. 16. 4. 1870, zemřel dne 16. 11. 1918 po namáhavých bojích ve Slezsku
Kocourek Josef	č. 125, nar. 13. 4. 1879, zemřel v Opavě dne 27. 11. 1918
Knebl Jiří	č. 98, nar. 18. 5. 1892, zemřel 13. 12. 1918 v Kroměříži
Zich Jiří	č. 23, nar. 25. 8. 1872, zemřel 1. 9. 1918 v nemocnici v Innsbrucku v Rakousku
Sedláček Antonín	nar. 8. 6. 1872, zemřel 1. 9. 1914 v nemocnici
Ezechýl Pavel	č. 91, nar. 21. 5. 1881, padl 18. 6. 1918 v Itálii
Valc Josef	č. 31
Miketa Josef	č. 123, zemřel v zajetí
Hrbáček Josef	č. 34 (Patatů)
Kuňák František	č. 87
Koláček Jan	č. 168
Varaja Jan	č. 159, z Uherské
Sklář Jan	narozen ve Zděchově, bydlel v Lužné
U některých padlých se osobní data, místa a příčiny úmrtí nepodařilo zjistit.	

Do roku 1953 byl kolem pomníku pouze dřevěný plot, který byl značně sešlý. Na návrh Jana Hajdíka, Zděchov č. 105, byl tento plot vyměněn za kovový. Uspořádaná sbírka (dne 19. dubna 1953) na nové oplocení vynesla 6 300,- korun (ve staré měně). Zábradlí zhotovil pan Slováček z Hovězí. Byla mu dána záloha 2 000,- korun (opět ve staré měně). Bohužel přišla měnová reforma a oplocení bylo dodáno až po ní. Pan Slováček žádal doplatek 600,- korun (již v nové měně). Zůstatek ze sbírky činil 4 300,- korun, což při měně 50 : 1 znamenalo, že ze sbírky zůstalo 86 korun. Proto MNV ve Zděchově uspořádal ples a výtěžek byl věnován na zaplacení pohledávky panu Slováčkovi. V téže době byly po obou stranách pomníku vysázeny stříbrné smrčky.

V roce 1958 byly provedeny terénní úpravy v prostoru pomníku a v prostoru dnešního náměstíčka (od Antonína Baroně, Zděchov č. 73, až do potoka tekla, napříč polní prašnou cestou, malá strouha, která byla zatrubněna betonovými rourami). V roce 1959 byla část zeminy kolem pomníku odkopána, terén byl srovnán, zavezen zeminou a posypán drtí.

Až do roku 1960 byl pomník v původním stavu. V horní části pomníku byl vytesán nápis (bohužel se nepodařilo zjistit původní text), který byl nově překryt žulovou deskou, na které jsou uvedeny oběti 2. světové války. Tato žulová deska zde byla osazena u příležitosti 15. výročí osvobození naší vlasti od fašismu. Slavnostně byla odhalena dne 9. 5. 1960. Cena desky byla 1 015,- korun a celou částku uhradil výbor KSČ.

Na pamětní desce jsou tyto občané:

Baroň Jan	č. 29, nar. 1919, zahynul při náletu v Ulmu v roce 1945
Kuňák Karel	č. 108, nar. 1902, popraven v koncentračním táboře v Osvětimi v roce 1942
Varaja Josef	č. 159, zastřelen v koncentračním táboře ve Flossenburgu v roce 1945
Sedláček Oldřich	č. 72, nar. 1903, umučen v koncentračním táboře v Osvětimi v roce 1943
Knebl František	č. 98, nar. 1897, zastřelen v koncentračním táboře ve Flossenburgu v roce 1944

V roce 1974 byl pomník přemístěn do nového parčíku (naproti č. 17). Pomník byl zvýšen o dva betonové stupně a kolem pomníku bylo vybudováno oplocení z betonových prefabrikátů. Přemístění a celá rekonstrukce přišla na 31 467,- korun. Toto oplocení pomalu chátralo. Na návrh Karla Hrbáčka ml., Zděchov

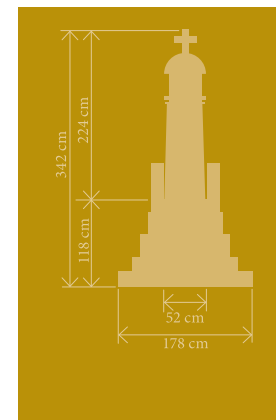

Přemístění pomníku v roce 1974

č. 116, a Pavla Mikulenčáka, Zděchov č. 17, bylo přistupeno v roce 1997 k celkové rekonstrukci okolí pomníku. Oba výše jmenovaní provedli likvidaci stávajícího plotu a to jak kolem pomníku, tak i rámkového plotu od potoka. Místo rámkového plotu zasadili živý, habrový plot. Provedli terénní úpravy, dosadili okrasné dřeviny a rozšířili původní chodník z 90 cm na 1,8 m. Cena konečného díla byla 18 000,- Kč.

Pomník se dočkal generální opravy až 29. května 2008. Bylo provedeno celkové očištění a doplnění zvětralých částí. Byla vyměněna prasklá spodní žulová deska, byly opraveny a doplněny chybějící porcelánové fotografie. Tuto opravu provedl Karel Pařenica z *Kamenosochařství Lešná – Lhotka n. Bečvou* za 148 750,- Kč a dokončil ji 10. října 2008. Dále byl opraven přístupový chodník k pomníku za 1 500,- Kč a vysazena nová zeleň za 5 063,- Kč. Na tuto opravu obdržela Obec Zděchov státní dotaci ve výši 124 000,- Kč a dokonce získala i diplom a pamětní medaili „Péče o válečné hroby“ od Ministerstva obrany ČR.

☞ Přehledy

☞ Majitelé Vsetínského panství (od založení Zděchova – tj. od roku 1535)

Jan z Pernštejna	1533–1548
Zikmund Nekšů z Landeka	1548–1556
Jan Přemek Nekšů z Landeka	1556–1567
Zdeněk Římský Kavka z Říčan	1567–1579
Zikmund Nekeš z Landeka	1579–1591
Lukrecie Neklova z Landeka	1591–1614
Arkleb z Víckova	1599–1608
Albrecht Václav Eusebius Valdštejn	1609–1623
Zdeněk Žampach z Potštejna	1623–1634
kardinál Petr Pazmány, arcibiskup ostráhomský	1634–1637
Mikuláš Pazmány z Panaszu	1637–1652
Jiří hrabě Illesházy	1652–1689
Mikuláš hrabě Illesházy	1689–1723
Josef hrabě Illesházy	1723–1766
Jan Křtitel hrabě Illesházy	1766–1799
Štěpán hrabě Illesházy	1799–1831
Josef z Wachlerů	1831–1857
Jan František Cateau (Belgičan z Antverp) ¼ panství	
Eduard de St. Hubert ¼ panství	1857–1890
bratři Thonetové (Theodor, pak Hugo)	1891–1924
1. pozemková reforma – panství rozděleno obcím	1924

☞ Majitelé zámku na Vsetíně

Thonetové	1891–1921
Marie Baťová ze Zlína	1927–1948
Město Vsetín	od roku 1949

☞ Posloupnost působnosti duchovních správců na farnosti Zděchov

Lázenský Václav	1. 1. 1779–1. 9. 1779
Beinhauser Antonín	1. 9. 1799–31. 12. 1779
Purmenský Jiří	1. 1. 1780–17. 1. 1795
Plošek Jan	23. 6. 1795–21. 11. 1802
Nesvaída František	21. 11. 1802–11. 11. 1806 <i>Poznámka: Tento kurát dal strhnout kostelní věž o dvou báních a nechal postavit novou věž, která vytrvala až do dnešní doby.</i>
Zvlčil František	11. 11. 1806–30. 6. 1807
Karas Valentín	30. 6. 1807–30. 8. 1831
Fridrich Jan	26. 11. 1831–26. 11. 1845
Jahn Ignác	1845–15. 11. 1848 <i>Poznámka: Zmrzl na Luženských pasekách, když při cestě domů zabloudil. Je pochován ve Zděchově poblíž hřbitovní branky u kostelní zdi (náhrobní desku je označena kalichem, jako symbolu kněžství).</i>
Hájek Tomáš	1848–květen 1849
Scholc Josef	22. 5. 1849–19. 10. 1857
Vychodil Josef	10. 2. 1858–21. 1. 1863
Jelínek František	21. 1. 1863–12. 8. 1863
Bartas Jan	12. 8. 1863–25. 10. 1867
Vašek Martin	1. 11. 1867–7. 8. 1872
Chabičovský Ondřej	20. 8. 1872–23. 6. 1880 <i>Poznámka: Zemřel na souchotiny, TBC, jako deficient v Malenovicích.</i>
Štefek Josef	24. 6. 1880–10. 9. 1880
Hrubý Vincenc	22. 9. 1880–19. 5. 1885

Pavlík Jan	20. 5. 1885–11. 7. 1896 Zemřel a byl pochován ve Zděchově.
Rašper František	Administrator in spiritualibus od konce 1894 do začátku 1896
Dočkal Cyril	13. 7. 1896–23. 10. 1899
Barvír Josef	10. 10. 1899–3. 4. 1900
Zmrzlík František	3. 4. 1900–12. 11. 1903 <i>Poznámka: Za tohoto duchovního správce byla v roce 1901 uspořádána farníky sbírka pro kostel po celé Moravě, která vynesla přes 4 000,- Kč, kostel byl opraven, pokryt zinkovým plechem a zakoupeny nové varhany. Jeho přáním bylo být pochován ve Stěbořicích u Opavy, přesto je pochován na zdejší hřbitově.</i>
Pochylý František	15.11.1903–25.3.1904
Seged Josef	26.3.1904–červenec 1908 <i>Poznámka: Byl znamenitým ranhojičem a štěpářem, jeho přičiněním zřízen třešňový sad v Juřičence a v horním konci vesnice. Založil spořitelni a náboženský spolek, je spoluzakladatelem hasičského dobrovolného spolku. V roce 1905 zvolen do obecního zastupitelstva a v roce 1912 zvolen čestným členem obce.</i>
Poštulka Jan	červenec 1908–1. 11. 1908 <i>Poznámka: Předtím působil jako školní inspektor na Kroměřížsku.</i>
Kuzník František	1. 11. 1908–1. 8. 1913
Jurásek Tomáš	1. 8. 1913–1. 11. 1913
Motal Theodor	1. 11. 1913–2. 9. 1940
Soldán Jan	2. 9. 1940–14. 12. 1940
Kvítek Karel	14. 12. 1940–29. 8. 1944
Matucha Ludvík	24. 8. 1944–6. 9. 1947
Kabeláč Stanislav	15. 9. 1947–1. 12. 1948
Lang Bohdan	1. 12. 1948–11. 9. 1950 <i>Poznámka: Působil dlouhý čas v pohraničí, hovořil s německým přízvukem, jeho otec byl Němec a matka Češka.</i>
Olšina Ladislav	14. 9. 1950–15. 9. 1952
Unzeitig Antonín	15. 9. 1952–12. 10. 1952
Mokroš František	23. 11. 1952–29. 8. 1954

Zimčík Josef	29. 8. 1954–10. 6. 1962
Soldán Jan	15. 5. 1962–30. 11. 1964
Mikulaščík Alois	1. 12. 1964–1. 6. 1965
Waloszek Stanislav	1. 6. 1965–15. 9. 1967
Bílek Emil	15. 9. 1967–15. 8. 1973
Fremel Josef	15. 8. 1973–1. 7. 1977
Měsíc František	1. 7. 1977–1. 9. 1978
Pluhař Emil	1. 9. 1978–1. 4. 1979 <i>Poznámka: Politický vězeň komunistické totality ThDr. Emil Pluhař byl dne 26.6.1993 papežem Janem Pavlem II. jmenován čestným papežským prelátem s právem užívat titulu monsignore.</i>
Adamec Josef	1. 4. 1979–18. 11. 1982
Pluhař Emil	25. 11. 1982–15. 12. 1982
Švanyga Jiří	15. 12. 1982–1994
Sedláček František	1994–1998
Grieger Waldemar	duben 1998
Battog Jaroslav	červen 1998–16. 8. 1998
Pokorný Jaroslav	16. 8. 1998–1. 10. 1998
Strečko Josef	1. 10. 1998–1. 9. 1999
Šeliga Milan	1. 9. 1999–1. 7. 2002
Lukaszewicz Mirosław	1. 7. 2002–1. 7. 2004
Vaněk Vlastimil	Administrator excurrando od 8. 8. 2004 doposud

Poprvé v historii obce byl dne 25. června 1995 v olomoucké katedrále vysvěcen jáhen Karel Kocourek, Zděchov č. 140. Dne 3. ledna 2004 se v Českých Budějovicích konalo jáhenské svěcení dalšího zděchovského farníka Tomáše Hajdy, Zděchov č. 215. Významnou událostí v naší farnosti bylo vysvěcení za kněze jáhna Tomáše Hajdy (jedná se o prvního kněze pocházejícího z naší obce). Stalo se tak 25. června 2005 v katedrále sv. Mikuláše v Českých Budějovicích, kde ho na kněze vysvětil českobudějovický biskup Mons. Jiří Paďour.

Poznámka: U jednotlivých duchovních správců nejsou uvedeny jejich případné tituly a hodnosti.

Zajímavosti: V letech 1832–1836 ve Zděchově farář nebydlel, protože zde řádila cholera.

V letech 1895–1896 bylo na zděchovské Národní škole evangelické vyučování. Do roku 1903 vyučoval Říčan Gustav, v letech 1903–1904 Soldán Jan a v letech

1904–1905 opět Říčan Gustav. Po tomto období docházeli žáci k vyučování evangelického náboženství do Huslenek.

Zděchovští fojti

Do roku 1649	Viktorin Ficek (kdo byl před ním, není známo)
1649–1658	Staněk Ficek
1658–1666	Jura Mrazek
1666–1679	Jan Kocourek
1679–1692	Jakub Kocourek
1692–1710	Jiří Žoch
1710–1750	Jan Kocourek
1750–1789	Jiří Kocourek
1789–1816	Kašpar Kocourek
1816–1848	Josef Kuňák (poslední fojt)

Zajímavosti:

Všichni fojti museli dovážet vsetínské vrchnosti dvě bečky vína ročně. Zděchovští fojti měli výsadu a dodávali vrchnosti pouze jednu bečku vína ročně.

O tom, že zděchovští fojti opravdu existovali, dokladují přízviska, která se zachovala v ústním podání do dnešní doby.

Domek Jana Kocourka, Zděchov č. 133 – zde se říká „U horních fojtů“ a domek Jaroslava Macka, Zděchov č. 13 – zde se říká „U dolních fojtů“.

Zděchovští purkmistři, později rychtáři, starostové, předsedové a opět starostové

Do r.oku 1649	Válek Prašivka (kdo byl před ním, není známo)
1649–1807	nezjištěno
1807–1836	Matěj Kocourek
1836–1848	Pavel Kocourek
1848–1851	Jan Tkadleček
1851–1853	Jan Chovanec
1853–1862	Jiří Slovácík

1862–1866	Josef Kuňák
1866–1901	Jan Urban
1901–1914	Václav Polách
1914–1919	Galetka Jan, č. 26
1919–1921	Antonín Filák, č. 81
1921–1927	Josef Staněk, č. 5
1927–1931	Josef Zamazal, č. 27
1931–1933	František Hajdík, č. 119
1933–1946	Josef Zich, č. 28
1946–1948	Josef Janičata, č. 128
1948–1951	Josef Měrka, č. 151
1951–1954	Josef Polách, č. 174
1954–1960	Antonín Chromík, č. 11
1960–1961	Karel Hrbáček, č. 116
1961–1964	František Baroň, č. 43
1964–1966	Josef Měrka, č. 151
1966–1969	Josef Kuňák, č. 54
1969–1981	Karel Hrbáček, č. 116
1981–1991	Ing. Josef Staněk, č. 112
1991–2006	Zdeněk Hajdík, č. 50
2006–doposud	Ing. Tomáš Kocourek, č. 58

Vysvětlivky

<i>administrátor excurrento</i>	dojíždějící duchovní správce, dočasně pověřený správou farnosti
<i>administrátor in spiritualibus</i>	duchovní správce (např. v situaci nedostatku kněží, kdy je správa farnosti rozdělena na oblast duchovní a oblast péče o materiální záležitosti)
<i>Corpus Christi</i>	tělo Kristovo (z latiny)
<i>čtvereční sáh</i>	bývalá plošná jednotka; 1 sáh = 3 597 m ² = 35,97 arů = 0,3597 ha; v roce 1780 se 1 čtvereční sáh prodával za 20–25 krejcarů
<i>farní kronika</i>	zkrácený název pro <i>Pamětní kniha farnosti Zděchovské r. 1889</i>
<i>fojt</i>	hájl i zastupoval jinou osobu před soudy
<i>funt</i>	stará jednotka hmotnosti, v Anglii = 1 libra, v Rusku = 409,5 gramů
<i>CHKO</i>	Chráněná krajinná oblast
<i>In honorem Sti Donathi et Sti Floriani</i>	Ke cti Svatého Donáta a Svatého Floriána
<i>In honorem Sti Floriani a Mariae Virginis</i>	Ke cti Svatého Floriána a Panny Marie
<i>kongrua</i>	příjem duchovních poskytovaný státem
<i>KSČ</i>	Komunistická strana Československa - bývalá politická strana
<i>máz</i>	stará jednotka objemu; asi 1,4 litru nebo nádoba objemu 1,4 litru
<i>MNV</i>	Místní národní výbor (dnes Obecní úřad)
<i>Monsignore</i>	titul (čti „monsiňor“) v katolické církvi přísluší od roku 1968 kněžím, kteří jsou nositelé čestných titulů (Monsignore 1. až 3. stupně)

<i>Moravské zemské gubernium</i>	politický a hospodářský úřad na Moravě od roku 1764, který řídil zemský hejtman; tento úřad zajišťoval také církevní záležitosti, mj. stavby kostelů
<i>ofěra / ofertorium</i>	obětování (z latiny) 1. obřad, při kterém věřící odevzdávají své dary v kostele, ve prospěch kostela nebo farnosti 2. dary, jimiž věřící přispívají na církevní účely
<i>presbytář / presbyterium</i>	kněžiště (z latiny), chrámový prostor vyhrazený kněžím, např. kolem hlavního oltáře
<i>purkmistr</i>	omezoval moc fojtů; volbu purkmistra vždy potvrzovalo panství
<i>rýnský zlatý</i>	dřívější platidlo; do roku 1858 1 rýnský zlatý = 60 krejcarů, po roce 1858 1 rýnský zlatý = 100 krejcarů, tzv. rakouská měna, nahrazená v roce 1892 korunovou měnou; jedna dobrá kráva se prodávala za 6 až 9 rýnských zlatých; 1 rýnský zlatý představuje v dnešní době kupní sílu v hodnotě asi 2 200,- Kč
<i>Sti</i> (zkratka <i>Sancti</i>)	svatý (z latiny)
<i>tabernákl</i>	zlidovělý název (z latiny tabernákulum), převýšený baldachýn, v našem případě převýšený baldachýnový přístřešek nad kazatelnou
<i>Zelená stuha</i>	ocenění pro obec, která pečuje o své životní prostředí a dodržuje ekologické zásady
<i>Zlatá cihla</i>	ocenění za obnovu a rekonstrukci staveb venkovské zástavby (pro Zděchov v kategorii nové venkovské stavby za koupaliště a víceúčelového hřiště)

Imenný rejstřík

Jan Neusser (1807–1878)	Byl varhanářem z Nového Jičína, který za svůj život vyrobil na 44 varhan.
Karel Neusser (1844–1925)	Byl synem Jana Neussera, vedl otcovu dílnu prakticky již od roku 1868 a postupně ji proměnil v moderní továrnu.
Jan Leopold rytíř z Haye (1735–1794)	Byl královehradecký biskup, svobodný zednář a představitel katolického osvěcenství v našich zemích. Jako probošt v Mikulově se dostal do kontaktu s osvěcenským reformním katolicismem, a proto byl roku 1777 císařovnou Marií Terezií jmenován do vyšší dvorské komise, která se měla zabývat uklidněním valašského povstání (1777–1780). Na Valašsku působil během povstání několikrát, zřizoval katolické fary a kaplanky, rozdával katolické knihy, a snažil se (nepříliš úspěšně) uklidnit lidové povstání, jehož příčinami byl tajný protestantismus obyvatelstva a jeho sociální útlak. Na základě hlášení uvedené komise Marie Terezie nařídila, aby se proti nekatolíkům postupovalo sice laskavě, ale energicky, aby se lidem rozdávaly knihy katolické, aby představitelé nekatolíků byli zajati a potrestáni pro překročení státních zákonů, nikoliv pro víru. Příčiny velkého počtu nekatolíků na Valašsku byly spatřovány mimo jiné vedle nešikovnosti misionářů především v nevědomosti a špatném chování kněžstva, ve velké vzdálenosti vesnic od farních kostelů a ve snadném přístupu do Trenčína a Těšína. Kostely v horských oblastech byly v ubohém stavu. Hay uvádí, že v Hovězí, které je vzdálené od Vsetína čtyři hodiny chůze, je sice kostel, ale není tu kněz. Z Lískovce, Prlova a Polanky mají lidé do kostela velmi daleko – až šest hodin chůze. Vydáním Tolerančního patentu v roce 1781 bylo konečně umožněno nekatolíkům na Valašsku svobodně vyznávat svou víru.

Ludvík Klímek (1907–1959)

Vyučil se dekorativním malířem kostelů a teprve v roce 1936 začal studovat Akademii výtvarných umění v Praze u prof. Otakara Nejedlého. Po studiích se usadil ve Zděchově a maloval převážně valašskou krajinu, často s objekty lidové architektury. Přátelil se s řadou svých současníků – umělců, např. s Antonínem Strnadlem.

Použitá literatura a prameny

Archivní materiál farního úřadu ve Zděchově:

Účetní kniha kostelní Zděchova od roku 1779 (psaná latinsky)

Inventární kniha kostelní Zděchov od roku 1880 do 1902

Inventář farního chrámu Páně ve Zděchově od roku 1904 do roku 1920

Objednávka varhan 1902

(nahlédnutí do archivního materiálu farního úřadu ve Zděchově umožněno za laskavého svolení P. Vlastimila Vaňka)

Balcarová, R.: Restaurátorská zpráva k sochám ve venkovních výklencích kostela, 1991–1992.

Baletka, L.: Seriál „Pečeti valašských obcí“ týdeníku *Region*.

Stavební úpravy hřbitova ve Zděchově. Souhrnná technická zpráva k dokumentaci pro stavební povolení. Brno, DIMENSE v.o.s., 2012.

Hrbáček, K.: *Historie obce Zděchova od jejího osídlení po dnešek*. Zděchov 1985.

Kronika obce Zděchov.

Matrika obce Zděchov.

Matušů, J. a kol.: *Vitajte na Hovězí*. Hovězí 2004.

Pamětní kniha farnosti Zděchovské, rok 1899.

Pamětní kniha obce Zděchov, založená 26. 8. 1891, nadučitel Jan Tauber.

Sehnal, J.: *Barokní varhanářství na Moravě. Díl 1. Varhanáři*. Brno 2003.

Sehnal, J.: *Barokní varhanářství na Moravě. Díl 2. Varhany*. Brno 2004.

Sehnal, J.: Život a dílo novojičínského varhanáře Jana Neussera (1807–1878). *Časopis Moravského muzea* 58, 1973.

Poděkování

Starostovi obce, Ing. Tomáši Kocourkovi

Pracovnícím Obecního úřadu, paní Ludmile Kocourkové a paní Pavle Kratinové

Místostarostovi obce, Ing. Ladislavu Baroňovi

Kronikáři obce, panu Josefu Ezechýlovi

Panu faráři, P. Vlastimilu Vaňkovi

Varhaníkovi, panu Jaromíru Hajdovi

PhDr. Tomáši Baletkovi, Ph.D. a Mgr. Zdeňku Pomklovi z Okresního státního archivu ve Vsetíně a Bc. Dušanu Janišovi

Muzeu Novojičínska, příspěvkové organizaci

Kamenní svědkové valašské historie ve Zděchově

Autoři: Karel Hrbáček, Ing. Patrik Kocourek

Spoluautor: Ing. Ladislav Baroň

Jazyková úprava: Mgr. Daniela Buriánková

Fotodokumentace: Ing. Patrik Kocourek a Miroslav Hajdík

Grafický návrh a sazba: sumec+ryšková

Tisk: ...

Vydala Obec Zděchov v roce 2012.

Publikace vznikla za finanční podpory Zlínského kraje.

